

Sextus liber

positum patet ad sensum. Secunda pars patet. nam quies violenta causatur per accidens a virtute mouentis violente fin q̄ illa virtus est deficiens. vnde huius virtutis est quadruplex status. scz generatio augnē ratio diminutio ⁊ cessatio sive desitio. et fin vltimū status est causa quietis violente. quādo scz nō plus sufficit mouere ipsum mobile sufficit ratio naturalem eius. et tunc mobile quiescit quiete violenta. Tertia dubitatio est circa illud qd̄ est prius dictū q̄ scz q̄es in termino a quo cōtrariatur motui qui est ab illo termino. nam si ita sit cū illud quod mouetur non recedat subito a termino a quo. nec subito acquirat terminū ad quem sed q̄dū est in motu habet aliqd̄ de termino a quo. ⁊ aliquid de termino ad quem videt q̄ idem simul quiescit ⁊ mouet. et q̄ opposita sunt simul in eodem. Respondet p̄hs q̄ nō est incōueniens p̄traria fin esse imperfectum se cōpari in eodem subiecto. q̄a omne qd̄ mouetur habet aliquid de termino a quo ⁊ aliquid de termino ad quem qui termini sunt cōtrarij. s; nec totaliter est in termino a quo nec totaliter in termino ad quem. Similiter non est incōueniens idem mobile simul quiescere p̄ quanto durante motu manet in eo semp̄ aliquid de termino a quo ⁊ moueri p̄ quanto tendit ad terminū ad quem. Sed dicitur moueri simpliciter et quiescere fin qd̄. Et hoc infert p̄hs q̄ motus magis p̄trariatur motui q̄ quies motui. qz duo motus contrarij nō se cōpariunt in eodem quod tū p̄tingit de motu et quiete. Et dicitur patet de p̄trarietate motus ad motum et ad quietem. et quietez adinvice. Parent etiā solutiones ad rationes ante oppositū. Et hec de questione.

¶ Explicit quintus liber physicoꝝ Aristotelis:

Integras motus prebet partes diuidendo
Sextus. et errores Zenonis destruit omnes

Sed autem est continuus. et quod tangit. et sequēter sicut definitum est prius. continua quidē quoz vltima vnū. Que vero tangunt quoz vltima sil. Et sequēter at qz nihil ē mediū. primi generis. impossibile ex indiuisibilib; ē aliqd̄ continuū. vt lineā esse ex p̄ctis. si vere lineā qd̄ continuū ē p̄ctū at indiuisibile. Neq; ei vnū sunt vltima p̄ctorū. Nō est ei hoc qd̄ vltimū p̄ctorū aliud aliqd̄ illud at aliq̄ ps indiuisibilis. Neq; sil sunt vltima. nō ei est vltimū nihil i p̄ribilis. alterū ei ⁊ vltimū ⁊ cuius ē vltimū. Amplius necesse est aut continua est p̄cta. aut tāgentia se ad inuicē ex q̄b; est continuū. Eadē at rō est. ⁊ in oib; indiuisibilib; Continua qd̄ ē igit nō erūt p̄pter p̄dcām rōem. Tāgit at omne aut totū totū. aut ps p̄tē. aut totū ps. Quā at i p̄ribile ē indi

Physicorum

uisibile. necesse est totū tangere totū. Totū autē tangēs totū nō est p̄tinuū
Cōtinuū enī h̄z hoc q̄dē aliā. illō vero aliā p̄tē. z diuidit in sp̄ diuisibilia
et loco discreta. At vero necq̄ p̄r inerit p̄ctū p̄t. cō. aut ip̄m nūc ip̄s
nūc. vt ex his sit lōgicudo aut tps. p̄r enī est q̄z nullū est mediū. p̄tū
P̄ctoz at sp̄ est mediū linea. z ip̄oz nūc tps. Amplius diuidet in un̄s
diuisibilia. si q̄dē ex q̄b̄ ē vtrūq̄ in ip̄ā diuidit. s̄z nullū ē p̄tinuoz ī ip̄ibi
lia diuisibile. Aliud at genus nō p̄t esse mediū p̄ctoz. z ip̄oz nūc nul
luz. si nāq̄z erit manifestū q̄ aut eēt diuisibile aut indiuisibile erit. z si diui
sibile. aut ī diuisibilia. aut ī sp̄ diuisibilia. h̄ at est p̄tinuū. Manifestū at
et q̄ oē p̄tinuū diuisibile ī sp̄ diuisibilia. Si ei ī indiuisibilia dideret p̄tinuū eēt
Indiuisibile ī diuisibili p̄tactū vnū ei vltim. z q̄ tāgunt p̄tinuoz.

Circa initium sexti libri physicorum

Querit. vtrū possibile sit aliqd̄ p̄tinuū p̄poni ex indiuisibilibz. Arguit
p̄mo q̄ sic. q̄z ī p̄mo posterioroz d̄z q̄ s̄ba lineē ē ex p̄ctis. Sc̄do sic. in
oī p̄tinuo necesse ē eē aliqd̄ p̄mū p̄tinuās pres eius s̄z p̄mū p̄tinuās pres
oz eē indiuisibile. q̄ in oī p̄tinuo oz eē aliqd̄ indiuisibile p̄tinuās pres ei.
Tertio sic. si sup̄ p̄ctē planū ponat p̄fecte s̄pericū tāget ip̄m in indiuisibilia
alias rectū curuaret vel curuū fieret rcm. q̄ si s̄pericū illud moueat supra
planū motu suo faciet lineā p̄positā ex indiuisibilibz. In oppositū ē p̄s
in tex. Pro r̄sione. Sc̄iedū p̄mo. q̄ postq̄z. p. in q̄nto li. determinauit de
diuisiōe mor̄ in suas pres subiectiuas. p̄r in hoc sexto determinat de di
uisiōe ei. ī suas pres integrales seu q̄ntitatuas. Sc̄iedū sc̄do. q̄ mor̄
est de genere p̄tinuoz. iō anq̄z p̄s agar de diuisiōe mor̄. oñdit nulluz
p̄tinuū posse p̄poni ex indiuisibilibz supponēdo definitōes p̄tinuoz. z cō
tiguoz. q̄ p̄us postre s̄z. ex q̄b̄ definitiōibz arguit ad suā cōclusionē. z q̄z
in ordine p̄tinuoz p̄mū est linea. id cōclusionē suā manifestat p̄s de linea
et p̄ctō ostēdēs nullā lineā p̄poni ex p̄ctis. z s̄i rōe. p̄bare de alijs p̄ti
nuis vt de tpe motu superficie z corpe. Cōclusio p̄ma. Impossibile ē p̄
tra in eadē lineā eē p̄tinua vel p̄tigua. vt p̄r se h̄ntia. p̄bat cōclusio. q̄z cō
tinua sunt q̄z vltima s̄z vnū. s̄z indiuisibilia nō h̄nt vltimū. q̄z in ip̄o q̄d̄ h̄z
vltimū ē z h̄ cui. vltimū. q̄ oē h̄ns vltimū ē diuisibile. Et s̄i h̄z q̄ nō
p̄nt eē p̄tigua. q̄ tāgētia sunt q̄z vltima s̄z s̄i. Aliter enī. p̄bat p̄s. q̄z si
p̄ctra eēt p̄tigua tūc p̄ctū tāgeret p̄ctū. vt q̄ totū tāgeret totū. vt p̄s
vnus p̄tē alteri. vt p̄s totū. nō p̄nt dici vltima duo. q̄z p̄ctū nō h̄z p̄tē
tū sit indiuisibile. nec p̄mū. q̄z si totū tāgeret totū tūc illa duo nō facerēt
vnū indiuisibile nec inter ip̄a eēt diuisio vel separtio fm̄ s̄i. mō de rōe cō
tinui ē h̄z pres distinctas in ordine z situ. ita q̄ p̄s sit extra p̄tē. z sic si ro
tū tāgeret totū nō p̄stitueret aliqd̄ p̄tinuū. q̄z indiuisibile additū indiuisi
bilitas reddit ip̄m maius. Nec p̄t dici q̄ sunt p̄r se h̄ntia. q̄z p̄nt s̄z
int q̄ nō ē mediū eiusdē generis. s̄z int q̄cūq̄z duo p̄ctra ē linea mediās. et
sic mediat p̄ctē. z int q̄cūq̄z duo nūc mediat tps. z sic mediat nūc. q̄z cō
clusio vera. Cōclusio sc̄da. Impossibile ē aliqd̄ p̄tinuū p̄poni ex indiui
sibilibz. s̄z lineā ex p̄ctis z tps ex ip̄is nūc. p̄bat p̄s duabz rōnibz. P̄
ma ē si lineā p̄poneret ex p̄ctis. vel illa p̄ctra eēt p̄tinua vel p̄tigua vel
p̄sequeret se h̄ntia. s̄z nullum p̄p̄digi vt dicitur est. igitur zc. Sc̄iedū

Sextus liber

ratio. vñ quod q̄ dicitur in ea ex quibz ē p̄positū. ergo si p̄tinuū p̄p̄nere et indiuisibilibz opozteret ipsum diuidi in indiuisibilia. p̄ns est cōtra definitiōem cōtinuū postea in quinto huius scz p̄tinuū est qd̄ est diuisibile in semp̄ diuisibilia. ergo cōtinuū nō potest diuidi in indiuisibilia. et per p̄ns neqz p̄poni ex indiuisibilibz. **O**bitat̄ p̄mo. Utrū inter quecūqz duo puncta sit linea mediā et inter quecūqz duo nūc sit rēpus. **R**esponder̄ p̄ his q̄ sic. quod probat qz cū duo p̄cta in linea se tangerent nō p̄nt. opozteret inter ipsa esse mediū. vel ergo illud mediū est diuisibile vel indiuisibile. si indiuisibile cū illud non posset tangere puncta inter q̄ mediat opozteret iterū dare mediū inter ipm̄ et alia p̄cta. et sic in infinitū. **S**i vero illud quod mediat sit diuisibile tūc v̄l est diuisibile in indiuisibilia vel in diuisibilia. **S**i per diuisibilia tunc erit aliqd̄ cōtinuū. p̄z p̄ definitionem p̄tinuū. et non aliud q̄ tempus vel linea. **S**i p̄ indiuisibilia. tūc vel eēt p̄cessus i infinitū in medijs vel indiuisibile esset cū indiuisibili p̄ tactū. et fieret vñ indiuisibile ex ipsis et nō p̄poneret aliqd̄ p̄tinuum.

Ad rōnes **A**d p̄imam dicit̄. q̄ p̄ns in illa auctoritate accipit substantiam p̄o definitiōe essentiali. que explicat essentiam rei. ita q̄ sit sensus q̄ de definitiōe linee sunt duo p̄cta cuius ratio est. qz puncta in linea intelligūt̄ se habere vt p̄ncipiū continuans et terminans lineam que sunt actus forme. ideo punctus ad lineā quodāmodo se habet vt forma p̄ter quod bene dicit̄ aliqui q̄ punctus est pars essentialis linee sed non quātitatiua. **H**ec sequit̄ q̄ predicaretur punctus de linea. qz non quelibet forma in recto significata predicatur. s̄z solum forma totius per modū totius designata predicatur. **A**d secundam dicitur q̄ p̄tinuū p̄tinuans p̄tes p̄tinuū debet capi vt aliquod indiuisibile. qm̄ si acciperet vt diuisibile iam haberet p̄tes continuatas. et sic non esset p̄tinuū continuans verūtamē illud indiuisibile. continuans non habet esse actuale in continuo sed solum fm̄ potentiam. nec est pars cōtinuū. **A**d tertiam dicitur q̄ perfecte sphericū positū supra perfecte planum tactu mathematico tangetur in indiuisibili. s̄z illo modo non posset moueri supra planū qz entia mathematicalia accipiunt̄ vt imobilia. sed tactu physico tāget ipm̄ fm̄ p̄fundū indiuisibile. diuisibile tamen fm̄ longum et latum. et sic tangeret in puncto physico qui non est simpliciter indiuisibilis. ideo si moueretur non constitueret lineam ex indiuisibilibz compositam.

Iusdem autem rationis est et magnitudinem et tempus et motum. ex indiuisibilibz componi et diuidi in indiuisibilia aut nihil manifestum ē aut ex his. **S**i em̄ magnitudo ex indiuisibilibz componitur et motus qui huiusmodi ex equalibus erit motibus indiuisibilibz. vt si ipsa a b c. ex a b c. est indiuisibilibus motus in quod e. z. fm̄ quem motum est ipsum o. in spacio quod est a. b. c. vñ quāqz partem habet indiuisibilem.

Physicorum

Si igitur presentis motus necesse moueri aliquā ptem. et si mouetur aliquid ad esse motū. et mouere erit ex indiuisibilibus. fm quidem igitur a. motus est ipm o. motu quo d. mouetur. fm vero b. quo ipm e. et fm c. quo ipm z. Si igitur necesse est q mouetur vnū. vbi non simul moueri z motum esse quo mouit quādo mouit. vt si thebas aliqz i t. impossibile ē simul ire thebas. et itum esse thebas. fm a qdem igitur impitibile motum est ipsum o. fm q ipsum d motus aderat. Quare si qdē posterius deuenierit qz venit. diuisibilis vtiqz erit. Cum a em̄ veniret. neqz quiescebat neqz transierat. sed medium erat. si autē simul venerit. et venit veniens cum venit. ventū ibi erit et motū esse. vbi mouet. Si vero fm totū a b c. moueat aliquid z motus quo mouetur d e z. est fm at impitibile a. nihil mouet. sed motū est. erit vtiqz motus non ex motibus sed ex momentis. et motū esse aliquid non motum fm em̄ a transiuit non transiens Quare erit aliquid transiuit esse non aliquādo iens. Hanc em̄ transiuit non transiens hanc. si igitur necesse est aut quiescere aut moueri omne quiescit aut p vnūqzqz coruz que sunt a b. c. ergo est aliquid continue quiescens simul et qd mouetur. per totam em̄ a b c mouebatur o. et quiescebat fm quālibet ptem. quare et per omnem. Et si quidē indiuisibilia que sunt d e z motus sunt motu presente continget vtiqz non moueri sed quiescere Si autem nō sunt motus. motum nō ex motibus esse.

Querit Utrum si magnitudo componatur ex indiuisibilibus oporteat motum factū supra eam cōponi ex indiuisibilibus. **Arguit** primo q non. qa possibile est spaciū esse quantum motu facto per ipm existente nō quāto. ergo magnitudo supra quam fit motus z ipemotus nō se habet similiter ad esse quātum nec pponi ex indiuisibilibus. **Ans** patet qz dictū est in quarto q si esset vacuū separatur p ipm fieret motus tempore indiuisibili. z sic esset nō quanta. **Secūdo** sic magnitudo pponit ex ptrib pmanentibus. motus autē ex ptrib successiuis. ergo motus nō se habet similiter sicut z magnitudo ad pponi ex ut diuisibilibus vel indiuisibilibus. **Tertio** sic motus nō est qritas. ergo non p̄ capere a magnitudine cōtinuitatez z ideo nō oportet q si magnitudo ex indiuisibilibus pponat. et motus factus supra eaz ex indiuisibilibus pponatur. In oppositum est p̄bus in textu. **Pro** responsione. **Sciendū** est primo. q postq̄ p̄s ostendit q nulla magnitudo contra p̄ componi ex indiuisibilibus de qua demonstrationes sunt ma

Sextus liber

uestigiosiores q̄ de continuis successiuis. qz in magnitudinibz pprie est con-
tactus. Nec consequenter ostendit p̄bus q̄ similis est ratio de alijs con-
tinuis. scz de motu et tpe. Et p̄mo illud ostendit de motu scz q̄ nō possit
pponi ex indiuisibilibz. si magnitudo nō pponat ex indiuisibilibz et h̄ idēz
ostendit de tpe. Sciēdū sc̄do. q̄ vt dictū ē in q̄rto. hec tria seinuicē psequū-
tur. sc̄ magnitudo motus et tempus nam prius et posterius in motu et cō-
tinuitas causant ex priori et posteriori et p̄tinuitate magnitudinis. et hec
omnia capit tempus a motu. ideo hec tria similiter se habent ad pponi ex
indiuisibilibz et ad diuidi p̄ indiuisibilia. **C**onclusio prima. Si
magnitudo sit pposita ex indiuisibilibz motus p ipsam factus erit ex indi-
uisibilibz. vt sit magnitudo a. b. c. sup̄ quā moueatur o. et motus sic. d. e. g.
tūc ille pres magnitudinis si sunt diuisibiles. ita etiā tres pres mot⁹ pro-
cur⁹ pbatōe p̄mittit p̄hs duas suppositiones. Prima est p̄ntē aliq̄ pre
motus necesse est per ip̄am aliq̄d moueri. et eōuerso si aliq̄d moueat ne-
cesse est q̄ sit aliquis motus. qz est formalis causa ip̄suis moueri et sic mo-
tus et eius effectus simul sunt vt albedo et esse albū. Sc̄da suppositio. in
possibile est aliq̄d simul moueri ad aliquem terminū et iam esse motū in
illū terminū. vt impossibile est aliquem simul ire thebas et esse thebas.
Tūc arguit sic. si moueat o. sup̄ magnitudinē datā et motu datoyl p̄us
mouebit fm̄ vnā prem magnitudinis et vna pre et toto motu illius mo-
tus q̄ sup̄ a totam magnitudinem vel p̄mo mouebit supra totā magni-
tudinē et fm̄ nullam partem magnitudinis p̄us mouebit. Si dicatur
p̄mū vel tūc simul mouet fm̄ a et motū est in a. vel prius mouet fm̄ a.
q̄ motū sit in ip̄m. nō p̄mū. qz hoc esset p̄tra sc̄dam suppositionē. nec se-
cūdum. qz tunc oporteret in a esse aliq̄d fm̄ qd̄ prius mouebatur anteq̄
motū esset. et aliud fm̄ qd̄ motū esset in a. et sic ip̄m a. iam esset diuisibile.
qd̄ est p̄tra suppositū. igit ip̄m o. nō pōt moueri p̄ a. et p̄ p̄ns p̄ma ps mo-
tus que est d. correspondens p̄me pri magnitudinis que est a. non ē mo-
tus. alias presente motu aliq̄d cui in esset non moueretur qd̄ est cōtra p̄ri-
mam suppositionem. si ergo partes magnitudinis sunt indiuisibiles. oportet
dicere q̄ partes motus sunt indiuisibiles et q̄ nō sint motus. Si vero
dicat q̄ o p̄mo moueat fm̄ totā magnitudinē. et tamen fm̄ nullā prem
prius mouebat sequit q̄ mot⁹ pponeret ex momentis qd̄ est impossibile
vt p̄babit. et parz p̄na. qz vel p̄ma ps motus. s. d. esset motus vel nō. nō
p̄mū qz tunc fm̄ ip̄am oporteret mobile moueri fm̄ primā prem mag-
nitudinis. eo q̄ partibus motus correspondent partes magnitudinis
modo iam ostensum est q̄ fm̄ ipartibile nihil pōt moueri. Si vero di-
cat q̄ nō sit motus. qz erit sile de alijs p̄ribz. sequit q̄ motus erit pposit⁹
ex momentis. et nō ex motibz fm̄ que momenta aliq̄d dicat esse motum. si-
cut fm̄ motū aliq̄d d̄ moueri. et se habent momenta ad motū sicut pun-
cta ad lineā. et nunc ad tempus. **C**onclusio secūda. Impossibile est mo-
tum esse ppositū et momentis. Probat p̄clusio ducēdo ad tria incōuenien-
tia. **Q**uinū est q̄ aliq̄d esset motū in aliquo termino qd̄ t̄n p̄mo nō mo-
uebat ad ip̄m qd̄ est impossibile. sicut impossibile est aliq̄d esse p̄teritū
qd̄ nūc fuit p̄sens. p̄bat t̄n p̄sequentia. qz si motus d. e. g. sit pposit⁹ ex
illis tribz tanq̄ ex momentis. tūc ip̄m o. p̄ d. motū esset in a. et t̄n prius in a

Physicorum

nō mouebat. alias ipm a esset diuisibile. vr prius pbatū est Scdm incō
ueniens est. qd aliquid simul moueret z quiesceret fm aliquā rotā magni
tudines. pbat. qz omne quod natū est moueri z nō mouet quiescit. sz ipm
o natū ē moueri z nō mouet fm partē magnitudinis a. b. c. ergo fm illas
pres deficit sz qd deficit p oēs pres totius deficit p totū. Itē o quiescit p
illam totā magnitudinem. et tamē ponebat moueri p ipsam rotā Tertū
incōueniens est qd motus esset ppositus ex indiuisibilib. qd nō ē possibi
le ppter easdem rōnes. quib. pbatum est lineaz non pponi ex punctis.
pna patet. qz ille pres motus. scz d e z. essent indiuisibiles si solū eēt mo
menta impossibile est motū pponi ex indiuisibilib. sicut et magnitudinē
ergo nō pōt pponi ex momentis ¶ Dubitat primo. Quare moueri z
motū esse nō sunt simul. Ad dubiū respondet qd huius causa pōt esse
ex successione motus propter quam impossibile est motum et terminum
motus esse simul Ideo impossibile est aliquid moueri z esse motum.

Dubitat scdo. Utrū momentū sit aliqd ipius mot? Respdetur qd
sic. sz nō sit ps cōtinua ipi? ex q pponit. ē tñ ptiuās z terminās motū.
nā v dicitū ē. momentū se hz ad motū sicut punctus ad lineā et nūc ad tps

Ad rationes An oppositū Ad primā dicitur qd dicitur
est in qro fm opinionē scī Thome qd si
poneret vacuū eo mō quo antiq ponebat et remora eoz supōne. sz qd va
cuū sit tota cā motus adhuc fieret motus in vacuo successiue ppter oppo
sitōem situs ad sitū partiū mobilis et spacij. Sed si ponat vacuū nō sup
positōe illa scz qd tota cā successione mot? sit ex pre mediū. tūc fieret mot
tus subito p vacuū et qz hoc est impossibile. iō infert p hō in qro qd iposs
bile est sic eē vacuū scz qd sit tota cā motus Ad scdam dicitur qd licz mot?
et magnitudo nō sūt se habeat qd ad oēs p dōes suaz ptiū. tñ se hnt sūt
quo ad pponit vel nō pponi ex indiuisibilib. Ad tertiā dicitur qd hz mot? nō
sit cōtinua p se est tñ cōtinua p accūs et nō fm esse. et hoc sufficit

Silr autē necesse longitudini z moti indiuisibile esse tem
pus. et pponi ex ipsis nūc entib. indiuisibilib. si em̄ omnis
diuisibilis est in minore a ut equaliter velox transibit mino
rem diuisibile erit et tempus. Si autē tempus diuisibile erit.
in quo fertur aliqd p ipm a. et que est ipm a erit diuisibile.

Quoniā autē omnis magnitudo in magnitudines diuisibilis
ostensum est em̄ qm̄ impossibile est ex atomis cōtinuū esse
aliquod. magnitudo autē omnis continua necesse autē ē velo
cius in equali tempore maius et in minori plus moueri. et
in minori equale. vt definiūt quidam ipsum velocius. Sit
em̄ ipsum in quo. a eo qd in quo b. velocius Quoniā igit
tur velocius quod priuum mutat in quo tempore ipsum a.
mutatum est ab ipō e. in ipm d s. in tpe z i in hoc ipm b. nō
erit iuxta ipm d sz deficiet Quare in eqli tpe plus abibit ve/

Sextus liber

locus At vero et in minori plus. In quo enim ipsum a factum est iuxta ipsum d. ipsum b. erit iuxta e. cum tardius est Ergo quoniam nisi ipsum a. ad ipsum d factum est in omni quo est z i tempore ad ipsum t. erit in minori hoc. et erit in q z k Ipsum quidem igitur c. t. quod transierit ipsum a maius est ipso c e. Tempus autem quod est z k minus est omni eo quod est z l. Quare in minori abibit maius. Manifestum autem ex his et quod velocius in minori tempore abibit equale. Quoniam quidem enim maiorem in minori transit tardiori ipsum autem t. semel ipsum acceptum in pluri tempore maiorem; minori. ut quod est in ea que est l m. magnitudo ei quod est l x. plus utique erit tempus quod p r in quo ipsum a. transit l m. quod est p s. in quo transit ipsum l x. Quare si quidem est p r tempus. minus est eo in quo est p b in quo quod est tardius transit ipsum l. m. r. et quod est p s tempus minus est eo in quo est p b ipso enim p. r minus est minore at minus. et ipsum minus est. Quare in minori movebitur equale. Amplius autem si omne necesse quod est aut in equali aut in minori aut in pluri moveri. et quod quidem in pluri tardius est. Quod autem in equali eque velox. velocius autem non est equaliter velox neque tardius neque utique in pluri aut equali movetur ipsum velocius. relinquatur igitur in minori. Quare necesse est et equalem magnitudinem minori tempore transire velocius. Quoniam autem omnis motus in tempore est possibile est moveri. Omne autem quod movetur. contingit et velocius moveri et tardius. in omni tempore erit velocius et tardius moveri. Nec autem cum sint necesse est et tempus continuum esse. Dico autem continuum esse divisibile in semper divisibilia. Huiusmodi enim supposito continuo necesse est et tempus continuum esse. Quoniam enim ostensum est quod velocius in minori transibit equale s. t. quod quidem in quo est a velocius quod autem est in quo est b tardius. et sit motus tardius quod est c d. per magnitudinem in quo est z i tempore. Manifestum igitur est quod velocius in minori quam hoc movebitur per eadem magnitudinem. Et sit motus a. in quo est z t. Iterum autem quoniam velocius in eo quod est z t. transiit totam que est c d. ipsum tardius in eodem tempore minorem transit. Sit igitur in qua c. k. Quoniam autem tardius quod est ipsum b. in eo quod est z t. tempore ipsam que est c k transiit velocius in minori transibit. Quare iterum divi-

Physicorum.

ditur quod est. 3. t. tempus. hoc autem diuisio et c. R magnitudo diuidet secundum eandem rationem. si vero magnitudo et tempus. et hoc semper erit accipientibus a velociori tardius. et a tardiori velocius. et eo quod demonstratum est ventibus diuidet autem quod est velocius tempus. tardius autem longitudine. Si igitur semper verum est reuerſi. conuerso autem semper fit diuisio: manifestum quoniam omne tempus continuu est. Similiter autem manifestum et quod magnitudo omnis continua est. per eandem enim et equales diuisiones tempus et magnitudo diuiditur. Amplius autem ex conuersis rationibus dici manifestum est. ac si tempus quidem continuus quia et magnitudo. Si quidem in medio tempore medium transit. et simpliciter in minori minus. Eadem namque diuisiones temporis et magnitudinis sunt.

Queritur Verum tempus similiter diuidatur sicut magnitudo. Arguit primo quod non. quia in tempore est dare minimum et non in magnitudine. ergo tempus et magnitudo non similiter se habent ad diuisionem. Secundo sic. diuisibilitas insequitur rationem generatis. sed tempus et magnitudo non sunt eiusdem rationis quo ad generatam continuam. ergo non similiter diuidetur. Tercio sic. tempus diuiditur in partes successiuas. magnitudo vero in partes permanentes. ergo tempus et magnitudo non habent se similiter ad diuisionem. In oppositum est probatum in textu. Pro responsione. Sciendum primo. quod postquam probatum ostendit motus similiter se habere ad diuisionem sicut se habet magnitudo. Consequenter idem ostendit de tempore scilicet quod tempus eodem modo se habet ad ponendum vel non ponendum ex indiuisibilibus et ad diuidendum in indiuisibilia sicut et magnitudo. **Conclusio** prima. omnis magnitudo diuisibilis est in magnitudines. Probat conclusio. quia impossibile est continuu ponendum ex arithmetis. ergo impossibile est ipsum diuidi in arithmetica siue in indiuisibilia. sed magnitudo est de genere continuorum. ergo conclusio vera. Ex quo sequitur quod omne tempus est diuisibile in tempora. quia ut statim dicitur tempus et magnitudo similiter diuidetur. **Conclusio** secunda et responsiua. Magnitudo et tempus similiter se habent ad diuisionem. Probat probatum tribus rationibus. Prima est sumendo duo mobilia eque velocia. Secunda est sumendo duo mobilia quorum unum sit velocius. Tercia sumendo unum solum mobile regulariter motum. **Prima** ratio est. si duo mobilia eque velociter moueant. si unum pertransit aliquod spatium in aliquo tempore reliquum transit sibi in minoris tempore. aliter non essent eque velocia. igitur in eque velocibus tempus et magnitudo similiter diuiduntur. Et cum diuiditur magnitudo diuiditur et tempus et cum augetur magnitudo augetur et tempus. **Pro** secunda ratione ponuntur tres suppositiones. Prima posita est in prima conclusione. Secunda est quod tria sunt de ratione velocioris scilicet quod in equali tempore pertransit maius spatium. et in minori equali. vel in minori maius. Pars prima. sumatur duo mobilia. scilicet a. velocius. et b. tardius. et pertransit. a. totam magnitudinem. c. d. in tempore. 3. igitur c. u. a. uenit ad

Sextus liber

punctum. d. in tpe. 3. i. b. nondū prigit ad illū punctus. al's eque velociter mo-
 uerentur. g. b. pringit ad aliqđ punctū inter. c. et. d. z sic illud punctus. e. Tūc
 sic arguit. a. in tpe. 3. i. transit totā magnitudinē. c. d. et in eodē tpe. b. transit
 magnitudinē. c. e. sed. d. c. est maius q̄. c. e. q̄ totum maius est sua parte. et
 go in equali tpe. a. prāsit maius spaciū q̄. b. Scđm pr. eodē casu retento
 et diuidat magnitudo eadē. ita q̄. c. r. sic maius q̄. c. e. z minus q̄. e. d. Tūc
 sic arguit. a. transit totā magnitudinē. c. d. in tpe. 3. i. demonstrando q̄ velo-
 cius in minozī tpe maius spaciū pransit. igit̄ cū idēz mobile equaliter mo-
 tum pransit maius magnitudinē in minozī tpe. a. transibit magnitudi-
 nem. c. r. in minozī tpe q̄. 3. i. diuidatur ergo illud tps in puncto. k. g. a. in tpe
 3. k. qđ est minus q̄. 3. i. prāsit. c. r. sed. b. in tpe. 3. i. pransit. c. e. et. c. r. est ma-
 ius q̄. c. e. ergo a mobile velocius in minozī tpe pransit maius spaciū q̄. b.
 mobile tardius. Deinde pbatur tercius. eodē casu retento cū. b. transeat
 spaciū. c. e. in tpe. 3. i. p. m. a. in eodē tpe pransit idēz spaciū vel in equali
 tpe vel in minozī vel in maiozī. Nō in equali. qz tūc eque velociter mouē-
 rent. nec in minozī. qz tūc. a. moueret tardius. ergo relinquitur q̄ in minozī
 sic mobile velocius in equali tpe pransit maius spaciū. z in minozī ma-
 ius. et in minozī equale. Tercia suppositio est. q̄ omnis motus est in tpe. z
 q̄ in omni tpe possibile est aliquid moueri. igit̄ in equali tpe pringit tardi-
 et velocius moueri. Tūc sic arguit. sumantur duo mobilia. a. velocius. b.
 tardius. z transeat. b. magnitudinē. c. d. in tpe. 3. i. igit̄ cū velocius in mino-
 ri tpe transeat equale spaciū. sequit̄ q̄ transibit magnitudinē. c. d. in minozī
 tpe q̄. 3. i. sic igit̄ illud tps minus. 3. r. et tūc puertat argumentū. mobile ve-
 locius in minozī tpe scz. 3. r. transit totus spaciū. c. d. g. b. mobile tardius in
 illo tpe nō transibit nisi partē magnitudinis. c. d. qz tardius in equali tem-
 pore minus spaciū pransibit. sic igit̄ illa pars. c. e. z iterū puertat argumen-
 tum. nā. b. tardius in tpe. 3. r. transit magnitudinē. c. e. ergo omne velocius q̄
 transibit eandē magnitudinē in minozī tpe. z sic illud tempus. 3. k. z iterū
 puertat argumentū vt p̄us. cū igit̄ sp̄ sit cōuersio tardioris vel velocius
 et fm velocius semp diuidat tps. f. h. hō tardius magnitudo sequit̄ q̄ tps
 et magnitudo sicut se hnt ad diuidi z pponi z nō cōponit̄ in diuisibilibz
 Tercia rō. si aliqđ mobile regulariter motū pransit aliqđ spaciū in aliqđ
 tpe tūc in medietate tps trāsbibit medietatē spaciū. z in medio medietatis
 transibit mediū medietatis. z sic deinceps. ergo fm motū eiusdēz mobilis
 regulariter motū p̄similiter diuiditur magnitudo pransita z tempus mē-
 surans motū in quo pransitur ¶ Dubitat. verū in equali tpe prin-
 gat velocius z tardius moueri. Et videt̄ q̄ non. qz motu p̄mi mobilis nō
 est dare motū velociore. Ad dubiū respōdet. q̄ nihil prohibet hoc quod
 nō impedit̄ ex rōne p̄munt rei impedit̄ ex aliqua applicatōe ad aliquā na-
 turā determinatā. sicut nō impedit̄ ex p̄munt rōne solis esse plures soles.
 sed ex hoc q̄ tota materia sub vno sole p̄inet. z sicut est de omni natura
 motus. natura em̄ mot⁹ non impedit̄. qn quacūqz velocitate data sit alia
 maioz velocitas. Sed impedit̄ ex determinatis p̄tibus mobilis z mouē-
 tū. Hic aut̄ p̄bs determinat de motu fm varietatē mot⁹. z nō applicat
 do ipsum ad determinata mobilia. ¶ Dubitat verū quēlibet magnitudo
 do sic diuisibilis in minozes Ad dubiū rōdet. q̄ nō est p̄ra rōnem ip̄r⁹

Physicorum

magnitudinis quod quilibet diuidat in minores. licet applicatio magnitudines ad aliquam determinatam naturam sit aliqua minima magnitudo. quod quilibet natura requirit determinatam magnitudinem

Ad rationes Ad primam dicitur quod licet in tempore incommensuratum est discretum sit dare minimum. tamen ut primum est non est in eo daturae primum in linea. Ad secundam dicitur quod licet primum magnitudinis et temporis non sit omnino eiusdem rationis. tamen bene habent similitudinem et proportionem ad inuicem. quod tempus capit primum a magnitudine mediante motu. Ad tertiam dicitur quod licet magnitudo et tempus non diuidantur in eisdem partibus. tamen ad diuisionem unius diuidit alterum

Et si quod dicitur quod infinitum est et alterum. et sicut alterum et alterum est ut si quidem in ultimis infinitum est tempus. et longitudo ultimi: si vero diuisione: diuisione et longitudo. si autem in utrisque tempus. utrisque et longitudo. Unde Zenonis ratio falsum opinatur quod est non possibile infinita pertransire. aut tangere infinita secundum unumquodque infinito tempore. Duplex enim dicitur longitudo et tempus infinitum. et omnino esse primum. aut secundum diuisionem. aut ultimis. Infinitis quidem igitur secundum primum non primum se tangere infinito tempore. eis autem quae sunt secundum diuisionem contingit. et namque ipsum tempus sic infinitum. Quare et in infinito tempore et non finito accidit transire infinitum et tangere infinita in ipsis infinitis et non finitis. Neque iam infinitum potest infinito tempore transire. neque in infinito finitum. sed si quidem tempus infinitum. sic et magnitudo erit infinita. si quae magnitudo et tempus. Sic enim magnitudo finita in qua est. a. b. tempus autem infinitum in quo est. g. Accipiat igitur temporis aliquid finitum in quo sit. g. d. In hoc igitur transibit aliquid magnitudinis. et sit quod transitum est. in quo est. b. e. Hoc est autem mensurabile in quo est. a. b. aut deficiet. aut excellit. Differt enim nihil. si enim semper equalis quae est in. b. e. magnitudinem in equali tempore transibit. hoc autem mensurat totum. finitum erit omnino tempus in quo transibit. in equalia enim diuidetur. sicut et magnitudo. Amplius autem si non omnem magnitudinem in infinito tempore transibit. sed primum aliquam et infinito tempore transire. ut quod est. b. e. hoc autem mensurabit. et equalis in equali transibit. Quare et finitum erit tempus. Quod autem non in infinito tempore transit quod est. c. b. manifestum est si accipiat in altera finitum tempus. si enim in minori parte transit. hanc necesse est finitum esse altero termino existente. Eadem autem demonstratio est. et si longitudo quaedam infinita sit. tempus autem finitum

Sextus liber.

Manifestū igit̃ ex dictis est q̃ neq; linea neq; planū neq; omnino nullū p̃tinuoz̃ erit athomum. nō solum p̃pter id qd̃ nūc dictū est. sed qz̃ accidit diuidi athomū Quoniam em̃ in om̃i tpẽ velocius z̃ tardius est Velocius aut̃ plus transire in equali tpẽ: p̃tingit aut̃ z̃ duplicem esse emiolam transire z̃ longitudinē. Sit em̃ hec rō̃ velocis. Adducatur igitur velocius fm̃ emiolam in eodem tpẽ z̃ diuidant̃ magnitudines. que qd̃em velocioris sunt. a. b. c. d. in tres athomos. q̃ vero sunt tardioris in duos in q̃b; sunt e. z. i. Ita z̃ tēpus diuidet̃ in tria athoma. Equalē em̃ in eq̃li tempore transibit. Diuidatur igit̃ tempus in ea q̃ sunt. k. l. m. n. Iterū aut̃ qm̃ deducum est tardius p. e. z. i. et tempus secabit̃ in gemina. Diuidet̃ ergo athomū z̃ impartibile in nō athomo transit. sed in pluri Manifestū ergo est q̃ nihil p̃tinuoz̃ū imptibile est

Querit̃ Utruz̃ magnitudo z̃ tempus sicut se habeant ad esse finitū et infinitū. Arguit̃ q̃ nō. qz̃ tempus est infinitū vt̃ pbatur in octauo huius. sed nulla magnitudo infinita est. vt̃ probat̃ in tercio huius. ergo nō habent se sicut tps̃ z̃ magnitudo ad esse finitū z̃ infinitū In oppositū est p̃bus in textu Pro r̃sione ¶ Sciendam q̃ postq̃ p̃bus ostendit magnitudinem z̃ tps̃ sicut diuidi z̃ sicut se habere ad p̃poni z̃ ad nō p̃poni ex indiuisibilib; Consequenter ostendit q̃ sicut se habet ad finitā z̃ infinitā. vñ infinitū vt̃ sufficit ad p̃positū d̃z̃ dupl̃. Uno mō̃ aliqd̃ d̃z̃ infinitum in vltimis. vt̃ si esset magnitudo carens terminis. Alio mō̃ aliqd̃ d̃z̃ infinitū fm̃ diuisionē. sicut p̃tinuū est infinitū fm̃ potentia diuisionis. z̃ ita p̃mus modus infiniti sumit̃ a terminis. secundus p̃o a medijs. qz̃ diuisio cadit in aliquo intermedio. Dicit ergo p̃bus. q̃ si magnitudo est infinita fm̃ vltima. ita tēpus mensurans motū quo p̃transiret magnitudo. z̃ si fm̃ diuisionē ita z̃ tempus. et si vtroq; mō̃ ita z̃ tēpus ¶ Istis potest remoueri rō̃ Zenonis qua nitebat̃. pbare q̃ impossibile est aliquid transire de loco in locū. qz̃ inter duo loca distantia sunt infinita p̃ūta media. cū ergo infinita tpẽ finito p̃transiri nō possunt z̃ quodlibet tēpus finitū est. sequitur q̃ impossibile est aliquid moueri de loco ad locū Hęc obiectiōne destruit p̃bus dicens. q̃ licet inter duo loca distantia fm̃ locum sunt infinita p̃ūta intermedia fm̃ potentiam diuisionis. qd̃ tñ finitū est fm̃ vltima. sicut distantia que est inter duo loca finita est in vltimis

¶ **Conclusio.** Magnitudo z̃ tēpus mensurans motum quo p̃transit magnitudo similiter se habet ad esse finitū z̃ infinitum. Probat̃ p̃bus duo ostendendo. Prīmū est. q̃ magnitudo finita transiri nō potest tempore finito. Secūdu est q̃ magnitudo infinita transiri nō potest tpẽ finito. Prīmū sic pbat̃. sit magnitudo. a. b. z̃ tempus infinitū. g. cū dicit̃ vna pars finita que sit. g. d. nūc arguit̃ sic. si tota magnitudo finita. a. b. transitur in tēpore finito. g. sequitur q̃ in ptẽ tps̃ que est. g. d. transitur vna pars magnit̃

Physicorum.

tudinis .a.b. sed sicut se habent partes magnitudinis .a.b. ad totā magnitudinem. ita ps rps .g. ad totū tps quo transit tota magnitudo et ps magnitudinis q̄ sit. b. et transita in pte rps .g. d. q̄ aliquotiens sumpta mēsurat totā magnitudinē vel excellit vel deficit. et sequitur q̄ ps rps data p̄us. scilz .g. d. in qua trāsit illa ps magnitudinis aliquotiens sumpta reddit totū tps p̄us quo transit tota magnitudo. a.b. vel aliqd̄ maius. ergo illud totū tps nō erit infinitū. q̄ p̄ reiteratōem p̄tis finite quiescēt̄ accepte nō p̄t reddi infinitū. s̄ si magnitudo est finita tps erit finitū. nec differt in p̄posito vtrū ps magnitudinis data sit mēsurās deficiēs vel excellens. q̄ idē mobile eq̄s liter motū in equali tpe semp̄ trāsit equalē magnitudinē. Sed q̄ possz dicit q̄ sicut tota magnitudo finita. a.b. transit in tpe infinito. ita et ql̄bet ps ei⁹ ideo p̄tra hoc p̄hus ponit secūdā rōnem. q̄ vt p̄z ad sensum aliq̄ magnitudo trāsit in tpe finito. sit ergo illa magnitudo. b.e. tūc in eadem p̄portione se habebit ad magnitudinē. a.b. sicut p̄us se habebat. excepto q̄ p̄us sumebat vt pars eius. nūc p̄o non. Tūc arguit sic. magnitudo. b.e. transit in tpe finito. sed illa magnitudo aliquotiens sumpta reddit totā magnitudinem. a.b. aut excedit aut deficit. ergo tps in quo trāsit tota magnitudo aliquotiens sumptū reddit totū tempus. aut excedit ipsam. aut deficit. s̄ illud totū tps infinitū eē nō p̄t. q̄ finitū finitū sumptū nūq̄ reddit infinitū. et sic p̄z p̄mū p̄batum. Secūdū eodē modo demonstrat̄ capiēdo vnā partē magnitudinis infinite. sicut accepta est vna ps rps infiniti et arguit vt p̄us. Et p̄dictis infert p̄hus correlariū. q̄ impossibile est aliqd̄ p̄tū nūq̄ ex indiuisibilibz p̄poni. Probat̄ ducendo ad hoc impossibile. q̄ indiuisibile diuidere. Pro cuius probatione p̄mo supponit q̄ in omni tpe p̄tingit aliqd̄ tardius et velocius moueri. Secūdo velocius transit maiorem magnitudinē in equali tpe. Tercio q̄ p̄tingit mobilia accipere s̄m quālibet p̄portionem in velocitate. vt s̄m p̄portionez duplā qua vnū velocius in duplo mouet̄. aut s̄m p̄portōem emolaz in qua maius p̄tinet minus et dimidium minus. Et d̄r ab emi qd̄ est dimidiū. et olon qd̄ est totū. sicut se habent tria ad duo. dentur ergo duo mobilia se habētia in velocitate s̄m p̄portione emolā. scz .a. velocius et .b. tardius. et transeat .a. magnitudines. b. c. d. p̄positam ex tribz indiuisibilibz. que sunt .a. b. et .b. c. c. d. et cum tps diuisas sicut et magnitudo. sequitur q̄ tps in quo trāsit illa magnitudo p̄positū est ex tribz indiuisibilibz. que sunt .k. l. l. m. et .m. n. cū ergo. b. tardius s̄m p̄portione emolā moueat̄ q̄ .a. sequitur q̄ in toto tpe p̄trāsit magnitudinem p̄stitutā ex duobz indiuisibilibz q̄ sunt .z. e. et .e. i. et p̄ p̄sequēs transibit vnū illoz indiuisibilū magnitudinis in vno indiuisibili rps cum dimidio. et sic indiuisibile diuidere. vnde ipsam. b. nō poterit transire vnū illoz indiuisibilū magnitudinis in vno indiuisibili rps. q̄ tūc eque velociter moueret̄ sicut .a. Nec etiā in tribz. q̄ in tribz p̄transit ambo indiuisibilia magnitudinis. necz vnū in duobz indiuisibilibz. q̄ tūc non equaliter moueret̄ vel non haberet se in p̄portione emolā. sed in duplā. igit̄ op̄z ip̄m trāsire vnū indiuisibile magnitudinis in vno indiuisibili rps cū medio. et sic indiuisibile erit diuisibile. qd̄ eē impossibile. s̄ illud ex q̄ sequit̄. scz aliqd̄ p̄tinuū p̄poni ex indiuisibilibz

Ad ratiōes An oppositū. Ad p̄mā d̄r q̄ tps nō est infinitū tū p̄pter extēsiōem mor⁹ vel magnitudinis in

Sextus liber

finite que nō p̄transit. de quo mō est ad p̄positū. sed est infinitū p̄pter reit̄es
rationē eiusdē mobilis supra idē spaciū sine interruptōe sicut ⁊ mor⁹ celi. s̄
de isto mō infinitatis sp̄is nō est ad p̄positum

¶ Necessē autē ip̄m nūc qd̄ nō s̄m alterū sed p̄ se. ⁊ p̄mū dic/
tum indiuisibile. ⁊ in tpe h̄mōi esse Est em̄ aliqd̄ vltimum
ei⁹ qd̄ factū ē. cuius sup̄ hoc nihil futuri ē. ⁊ iterū futuri ē cu/
ius sup̄ hoc nihil est illi⁹ qd̄ factū est. qd̄ vtriq̄ dixim⁹ vtriq̄
esse terminū Hoc autē si demōstret̄ qm̄ h̄mōi hoc ē p̄ se ⁊ ip̄
sum simul manifestum erit. ⁊ qd̄ indiuisibile ē. Necessē igit̄
ip̄m idē esse ip̄m nūc qd̄ vtriq̄ t̄pib⁹ vltimū est. Si em̄ alte/
rū ē. p̄sequenter nō erit alterū alteri. p̄pter id qd̄ nō est p̄tinu/
um ex impartibilib⁹. Si autē seorsum ē vtriq̄ interest t̄ps. o ē
em̄ p̄tinuū hui⁹ est Quare erit vniuocū mediū terminorum
Atuero si t̄ps mediū est diuisibile erit Om̄e em̄ t̄ps ostēsus
est qd̄ diuisibile sit Quare diuisibile ē ip̄m nūc Si autē di/
uisibile ē ip̄m nūc erit aliqd̄ qd̄ factū est in futuro. ⁊ futuri in
eo qd̄ factū ē Scdm̄ qd̄ em̄ diuidet̄ hoc determinat p̄teritū
et futurū t̄ps. Simul autē ⁊ nō p̄ se erit hoc nūc. s̄ s̄m alterū
Diuisio em̄ nō s̄m ipsum ē. adhuc autē ip̄sus nūc hoc qd̄
factū erit. illud autē futurū ⁊ nō semp̄ idē factū ē ⁊ futurū Ne
q̄ itaq̄ ip̄m nūc idē est simul Multipl̄ em̄ diuisibile ē t̄ps
Quare si hoc impossibile ē inesse ip̄i nūc. necesse est idē ei qd̄
in vtroq̄ nūc ē Atuero si idē est. manifestus qd̄ ⁊ indiuisibile
Si em̄ diuisibile iterū p̄tinget̄ eadem q̄ p̄us. Qd̄ qd̄ igit̄
sit aliqd̄ in tpe indiuisibile qd̄ dicim⁹ esse ip̄m nūc. manife/
stū ē ex his q̄ dicta sunt Qd̄ autē nihil in ip̄so nūc mouet̄ ex
his manifestū ē Si nāq̄ ē p̄tingit ⁊ velocius moueri in ip̄o
nūc ⁊ tardi⁹ sit igit̄ ip̄m nūc in quo. n. moueat̄ autē velocius
in ip̄o p. a. b. Ergo tardi⁹ in ip̄o per minorē q̄ sit. a. b. moue/
bit̄ vt p. a. g. qm̄ autē tardi⁹ in toto ip̄so nūc mouebat̄ p. a. g.
velocius in minori q̄ hoc mouebit̄. q̄re nō diuidet̄ ip̄m nūc
sed erat indiuisibile Non ergo est moueri in ip̄so nūc At
vero neq̄ quiescere. Quiescere em̄ dixim⁹ aptum natū mo/
ueri qd̄ nō mouet̄ qm̄ aptū natū est ⁊ quo ⁊ sic. quare qm̄ in
ip̄so nūc nihil aptum natū est moueri manifestus etiā qd̄ neq̄
quiescere. Ampli⁹ si idem quidem nūc in vtriq̄ t̄pib⁹ est. cō

Physicorum

tingit aut hoc quidem moueri: aliud aut quiescere totum. quod autem
mouetur in tempore toto. in quolibet mouebitur huius finem
quod aptum natum est moueri. et quiescens similiter quiescit. con-
tingit idem simul quiescere et moueri. Idem enim ultimum tempo-
rum utroque quod ipsum nunc Amplius aut quiescere quidem dici-
mus quod similiter se habet et ipsum et partes et nunc et plus. in ipso
aut nunc non est plus quare neque quiescere. Necesse est ergo et mo-
ueri quod mouetur in tempore et quiescere quiescens.

Queritur Utrum in nunc contingat aliquid moueri. Arguitur quod sic
quod in presenti aliquid mouetur. sed plene dicitur nunc. igitur etc. Se-
cundo sic. generatio et corruptio et illuminatio medij sunt motus et tamen sunt
in nunc igitur etc. Tercio sic. motus et quies contradictoriae includuntur circa motus
bile. sed necesse est alterum contradictoriae esse verum. ergo necesse est aliquid in
nunc moueri aut quiescere. In oppositum est plene in textu

Sciendum primo. quod postquam plene ostendit nullum primum primum ex induit
sibilibus ex quo sequitur motum esse diuisibile. cum sit de genere primum primum. Non
sequitur incipit agere de diuisione et modis diuisionis motus. et primum tamen
duo valentia ad cognoscendum motus diuisionem. Primum enim est. quod in induit
sibili tempore non potest fieri motus neque quies. Secundum quod in diuisibile non potest moueri
ri. de quo videbitur in sequenti questione. **Sciendum** secundo. quod in om-
ni primum necesse est esse aliquem terminum copulante partes eius ad muticem sic se
habentes quod extra ipsum nihil sit partis precedentis nec intra ipsum aliquid sit
partis sequentis. Ex quo sequitur quod oportet huiusmodi terminum esse in diuisibile
Ultra sequitur. quod oportet ipsum esse unum et eundem respectu vtriusque partis. cum igitur tempus
plus sit primum cuius partes sunt primum et futurum. oportet primum et futurum
esse unum terminum in diuisibile. quod dicitur nunc. et sic oportet nunc esse in diuisibile. et si
sit in diuisibile oportet quod sit unum et idem primum et futurum. et contra si sit unum et
idem oportet quod sit in diuisibile. et est hic sermo de ipso nunc quod non est nunc finem
alterum. sed per se. sed quod totum simul existit nihil habens in primum nec futurum
ro. et hec est propria acceptio ipsius nunc. Aliter capitur vulgariter quod non est
primum et plus nunc. sed solum finem alterum ut est tempus cuius una pars transit et
alia futura est. sic tamen quod ambe partes eius primum sunt presenti nunc

Conclusio prima. Idem est nunc primum et futurum. finis primum et in primum
futurum. Patet. quia si esset alterum et alterum. vel illa sunt mediata vel im-
diata. non secundum. quod primum non potest primum ex in diuisibilibus. nec medi-
ata. quia inter ea medietate nunc. vel non. Non primum. quia duo nunc non se ha-
bent sequenter in tempore. cum inter ipsa esset medium eiusdem generis.
et tamen deberet se habere sequenter sicut primum et futurum. quorum terminus
nunc se habent sequenter. Nec potest dici quod medietate tempus. quod inter primum
et futurum nihil est medium nisi ipsum nunc. si ergo medietate tempus tale esset
ipsum nunc. et cum tempus sit diuisibile ipsum nunc esset diuisibile quod
est impossibile. ut probatur. ergo non potest esse alterum et alterum nunc primum
et futurum. sed est unum et idem in diuisibile.

Sextus liber

Conclusio secūda. Nūc est indiuisibile. Probat. qz si diuideret. diuidere tur in p̄teritū z futurū. z cū ipsum nūc sit terminus p̄teriti z futuri. et terminus sit in eo cuius est terminus. sequeretur q̄ aliquid p̄teriti esset in futuro. z ecōtra. **S**ecūda rō. si nūc diuideret. cū diuisio vniuscuiusqz cōtinui sup̄za aliquod indiuisibile cadat semp̄ sequeret q̄ ipsuz nūc qd̄ diuide ret nō esset nūc s̄m seipsum. sed solum s̄m alterū. scz s̄m indiuisibile s̄m qd̄ fieret diuisio eius. z sic nullum esset nūc s̄m seipsum. qd̄ est falsum. **T**er cia rō. si nūc diuideret. diuisio eius esset in p̄teritū z futurū. sed p̄teritū z fut urū non sunt simul. sed successiue. qd̄ est p̄tra rōnem eius. ergo tale nūc nō esset simul totū existens. qd̄ est p̄tra rōnem ipsius nūc. Item si nūc esset di uisibile haberet partes ad inuicē p̄tinuatas p̄ aliquid. vel ergo illud p̄tinu ans esset diuisibile vel indiuisibile. si indiuisibile habet intentū. scz q̄ in q̄lis bet p̄tinuo dēter dari aliqd̄ p̄mū p̄tinuans partes ad inuicem qd̄ sit indiu isibile. Si vero sit diuisibile iterū arguit v̄r p̄us. z sic erit. p̄cessus in infinit um. ergo in om̄i p̄tinuo op̄r̄ esse aliqd̄ indiuisibile. z si sit indiuisibile opoz ter q̄ sit vnum z idem respectu partis prioris z posterioris

Conclusio tertia. Impossibile est aliquid moueri in ipso nūc. Patz. qz si aliquid potest moueri in ipso nūc. p̄tinget in nūc moueri duo mobilia q̄ rum vni moueret velocius. z aliud tardius. sit ergo ipsum nūc. nan̄ quo aliqd̄ velocius motum p̄transeat magnitudinem. a. b. z tardius in equali scz nūc. n. mouetur p̄ minorem magnitudinē que sit. a. g. sed velocius idem sp̄acium. a. g. p̄tranlit in minori q̄ tardius. cū tardius mouebat p̄ magni tudinem. a. g. in toto ipso nūc. sequit q̄ velocius mouebitur s̄m eandē ma gnitudinē in minori q̄ in nūc. ergo nūc diuideret. qd̄ est impossibile. z p̄ cōse quens aliquid nō p̄t moueri in nūc. **C**onclusio quarta. Impossibile ē aliquid quiescere in nūc. Probat̄ tribz rōnibz. Prima est. illud quiescit qd̄ natum est moueri. z s̄m illam partē et eodem mō quo natū est moueri. euz quies sit p̄uatio motus. sed ostensum est q̄ nihil aptum natum est moueri in ipso nūc. ergo nihil quiescit in nūc. **S**ecūda rō est. qd̄ mouet̄ in aliquo toto tpe mouet̄ in qualibz parte illius tps̄ in quo natū est moueri. z s̄līter qd̄ quiescit in aliquo toto tpe quiescit in qualibz parte illi tps̄ in qua na tum est quiescere. sed idēz nūc est in duobz tps̄ in quoz vno toto quiescit et in altero toto mouet̄. sicut apparet in eo qd̄ post quietēz mouet̄ z post mo tum quiescit. si ergo in nūc aliquid natū est quiescere z moueri. sequit q̄ ali quod simul quiescit z mouebit̄. quod est impossibile. **T**ercia rō est. illud dicimus quiescere qd̄ se habet similiter nūc z p̄us z s̄m se totuz z s̄m suas partes. Et moueri qd̄ dissit̄ se h̄z vel s̄m locū vel s̄m q̄ritatē vel qualitatē sed in ipso nūc non est aliquid p̄us. cū esset diuisibile. ergo nō contingit in in nūc aliquid quiescere. **E**t quo patz q̄ necesse est omne quod mouetur z omne qd̄ quiescit moueri z quiescere in tempore

Ad ratiōes. Ante oppositū. Ad p̄mā dicit̄. q̄ tempus p̄e sens nō dicit̄ nūc per se p̄mo. sed solū s̄m altes rum. scz per ipm̄ nūc indiuisibile. Ad secūda d̄r. q̄ generatio z corruptio z illuminatio medij nō sūt mor̄ capiendo motū s̄trictē. p̄ qd̄ a specie mu rationis. z hoc si accipiant̄ s̄m̄ suas rōnes p̄p̄ias. z ideo nō sunt in tpe. sed in termino tps̄. sicut em̄ sunt termini motuū. ita sunt termini tps̄.

Physicorum

Ad ultimā dicit q̄ habitus ⁊ priuatio includunt cōtradictōne circa su
cepibile habitus vbi q̄ ⁊ s̄m q̄ aprū natū est habere habitū ⁊ aliqd̄ cas
ret visu tpe quo nō est natū habere visum vt canis ante nonū diē aut in ea
parte qua natū est habere sicut si nō haberet visus in pede vel in manu aut
eo modo quo nō est natū habere vt si homo non videat in capite nō p̄ter
hoc dicit esse priuatus visu modo ostensum est q̄ nihil aprū natū est mos
ueri in ip̄o nunc ideo nō seq̄tur q̄ aliqd̄ possit quiescere in nunc.

Uod mutatur autem omne. necesse est diuisibile eē
Quoniā em̄ ex quodaz in quoddā omnis mutatio.
et cum quidem sit in hoc in quod mutatū est non am
plius mutatur. Tum autem in eo ex quo totū est. ⁊ ip̄m ⁊ par
tes omnes non mutantur. Ex enim similiter se habent et
ip̄m ⁊ partes omnes non mutantur. Necesse igitur hoc qui
dem aliquid in hoc esse aliud vero in altero mutantis. Non
em̄ in vtrūq̄ neq̄ in neutro possibile est esse. Dico autem ī
quod mutat primū s̄m mutatiōnem. vt ex albo in fuscum nō
in nigrum. Non em̄ necesse est quod mutatur in quocunq̄
esse vltimoz. Manifestū igitur est. q̄ omne quod mutatur
erit diuisibile.

Querit̄ Vtrū om̄e qd̄ mutat sit diuisibile. Arguit q̄ nō. quia
motus ⁊ mobile cōsimiliter diuidūtur sed sunt quedaz
mutatiōes indiuisibiles scz generatio ⁊ corruptio. ⁊ illuminatio. mediū ḡ nō
oē qd̄ mutat est diuisibile Sed sic si oē qd̄ mouet eēt diuisibile hoc eēt
qz ip̄m esset p̄ti in termino a quo ⁊ partim in termino ad quem. sed hoc nō
est necesse. primo quia illud qd̄ mouet s̄m se totū p̄t esse in medio sine h̄ q̄
aliqd̄ sui habeat ī aliq̄ extremoz illd̄ enā qd̄ mutat p̄ alteratiōes s̄m totū sit
alterat. ḡ ⁊ c. In oppositū est p̄hs in textu hū libi. p̄ responsione.

Sciendū p̄mo. q̄ postq̄ p̄hs oīdit q̄ in nunc nihil mouet aut quiescit
er p̄ p̄sequēs q̄ oīs motus est in tpe. Loquenter oīdit q̄ om̄e qd̄ mutat
est diuisibile vt ex istis duobus p̄cedat ad diuisionem motus

Sciendū secūdo. Q̄ oīs mutatio est ex quodā termino in quēdā ter
minū. Sed quilibet illoz duplex est scz p̄pinquus ⁊ vltimus. Terminus
ad quē vltim⁹ ē quo habito cessat motus vel ad quē p̄tingit p̄ mediū.
Alius est p̄pinquus ⁊ est quo acquirit vltim⁹ termin⁹. vt q̄n aliqd̄ de nis
gro in albū mutat. vltim⁹ termin⁹ albū ē p̄pinquus vero fuscū. Sicut ter
minus a quo primus est a quo simpliciter incipit motus sic q̄ ante nō erat
sed termin⁹ a quo p̄pinquus est qui est p̄pinquoz vltimo termino vñ loquē
do de istis terminis p̄pinq̄s inter terminos extremos ⁊ nō de extremis sim
pliciter intelligit q̄ in motu permixti sunt termini. qz mediū inter duos ex
trema rōnē habet vtriusq̄ quia participat vtrūq̄ terminū.

Coelutio. Om̄e qd̄ mutat ē diuisibile. p̄bat qz oīs mutatio est ex quo
dant in quodā. sed q̄n mobile mutat nō est s̄m se totū ⁊ suas p̄tes in ter

Sextus liber

mino a quo quia sic diceret quiescere. nec sibi se totū et partes suas in termino ad quē. quia mobile quā est in termino ad quē nō amplius mutat nec p̄ dicit quā mutat sibi se totū et partes sit simpliciter in utroque termino. quia sic eōtraria vel cōtradictoria simul essent in eodem cū termini motus sint cōtrarij vel cōtradictorij. Nec pōt dicit quā mutat simpliciter est in neutro terminorū. quia quō mutat nō subito recedit a termino a quo sed pars post partem et cū vna pars egredit a termino a quo ingredit sibi alia pars terminū ad quē. ut patet in motu locali. et hoc intelligēdo de termino ad quē nō vltimo simpliciter. s̄ omne mutabile dum mutat partē est in termino a quo et partem in termino ad quē. Sed quō h̄z partē et partē est diuisibile. s̄ oē mutabile ē diuisibile. S̄ circa h̄ dubitat Auerrois. Utrū de mutabili sibi quā litter mutatōem intelligat p̄ h̄ conclusio nē si dicat quā nō tunc demonstratio non est artificiosa quia est particularis. nec potest dicit quā sic. quia quedā sūt mutatio nes indiuisibiles inter quāz extrema nō cadit mediū quē in illis deōstratio nō pōt habere locū. Ad hanc rōnē ponit Auerrois plures rōnes.

Prima est Alexandri dicētis. quā nulla transmutatio est indiuisibilis aut in non tpe. sed hoc est p̄tra dicta Aresto. et aliorū peripateticorū. Secūda ē Theophrasti dicētis quā sit aliqua transmutatio in non tpe tū nos later modo Aresto. solum loquit de his que sunt nobis manifesta. Tercia ē Anempeze dicētis quā hic Aresto. nō intendit de diuisione mutabilis sibi pres̄ quā citat tuas eius. sed de diuisione quā diuidit subiectū p̄ accidentia p̄traria de quozum vno mutat in alterū. Quarta ē p̄tra rōis Auerrois quā ille mutatōnes que sunt in non tpe sunt termini quozūdā motuū diuisibilitū. id dicit quā illis mutatōnibz accidit terminari in non tpe quā accidit motus terminari in instanti. Et quā illud quō est p̄ accidens p̄termittit in demōstratōnibz. id Aresto loquitur ac si oīs motus esset diuisibilis in tpe. S̄ ut dicit sanctus Thomas p̄dicta diuisio de mutatōnibz in diuisibilibz nō ē ad p̄positū. quā h̄ Aresto. nō intendit ostendere diuisionē mutabilis ex diuisione motus s̄ eōtraria ex diuisione mutabilis diuisionē motus quā diuisio prius est in mobili quā in motu. vñ si ex diuisione mutatōis veller ostendere diuisionē mutabilis et postea eōtraria cōmitteret circulationē. Dicit s̄ sanctus Thomas. quā omne mutabile sibi qualiter mutatōem est diuisibile et p̄ h̄z in termino a quo et partē in termino ad quē s̄ hoc ē diuersimode in diuersis mutatōnibz. quā in illis inter quoz extrema ē aliqd mediū mutabile prius ē in termino a quo et partem in termino ad quē sibi ipsa extrema s̄ in his inter quā nō cadit mediū mutabile partē ē in vno termino et partē in alio nō sibi ipsa extrema. s̄ sibi aliqd eis adiūctū ut dū materia aque mutat de p̄uatōe ad formā ignis dū est i ipō mutari ex sui p̄uatōne sibi seipam sibi p̄cē ē sub forma ignis. nō sibi seipam s̄ sibi dispositōem quā nec ē dispositōem h̄c an̄q̄ formā ignis recipiat et sic mutabile in qualiter mutatōe oportet esse diuisibile. quā quāz ali que mutatōnes sunt sibi se indiuisibiles adiūgit tū motus successiuo s̄ eē et hoc mō intelligit quō infra d̄z quā oīs mutatio ē diuisibilis et oē quō general prius generabat et quō corrūpit prius corrūpebat et hoc mō p̄t intelligi dem Alexandri dicētis oēm mutatōem eē diuisibile vñ sibi seipam vñ sibi motū sibi adiūctū. Dubitat sc̄do. Utrū ista diuisio qua dicit mutabile esse partem in termino a quo et partem in termino ad quē intelligat sibi pres̄ in

Physicorum

regales aut fm partes terminoz motus. Rñdent aliqui q̄ sumēda ē fm
pres terminoz ita q̄ dum aqua calefit nō est intelligendū q̄ aliq̄ ps quā:
rarius eius sit calida ⁊ alia adhuc frigida imo tota calefit. Et q̄ in min⁹
calido est pmixtio frigiditatis. id ēz mobile esse prim⁹ in termino a quo ⁊ p
rim⁹ i termino ad quē fm pres terminoz mor⁹ ⁊ pbabāt q̄ in de sensu ⁊ sen
sato dicit q̄ nō sūt se hz mobile in alteratōne ⁊ latōne. q̄ in alteratōne to
rum sit alterat⁹ recedendo de vno termino ⁊ accedendo ad alterū hz in latō
ne pars post partē mouet ita q̄ p̄ma ps mobilis prius ingredit terminuz
ad quē q̄ secūda. Sed hec responsio vt dicit sanctus Thomas nō videt
esse de intentōne Aresto. sic dicētis in textu. Necessē igit̄ hoc quidē aliqd̄ i
hoc esse. aliud vero in altero mutantis. Ex quibz verbis apparet q̄ hanc
diuisionē attendit fm pres q̄sitaritias mobilis. ⁊ ideo dicēdū est q̄ in hoc
sermo agit de motu fm q̄ est cōtinuus. Et cōtinuitas p se reperit in motu
locali qui solus pōt esse cōtinuus ⁊ regularis vt in octauo hui⁹ dicit. id
demonstratio Aresto. simpliciter pertinet ad motū localem ⁊ ad alios mo
tus ex psequenti inq̄rum aliqd̄ cōtinuitatis participant ⁊ etiam q̄a omne
mobile fm alios motus est etiam mobile localiter sed in mobili localit̄ ina
nifestum est q̄ dum mouetur habet partem in termino a quo ⁊ partem i ter
mino ad quē p̄rio. Et iā intelligendo de partibz mobil⁹ ideo ex ista demon
stratōne potest concludi generaliter q̄ omne mobile est diuisibile.

Ad rōnes ante oppositū. Ad primā dicit q̄ licet ille mutato
nes fm se accepte sint indiuisibiles tñ fm esse q̄
habent in mutabili adiuncte sunt moribus successiuis vt generatio ⁊ cor
ruptio alterationis ⁊ illuminatio mediū motu locali. Ad secūda dicitur
q̄ omne mobile esse partim in termino a quo ⁊ partim in termino ad quē
non est intelligendū de extremis simpliciter sed p̄p̄inquis et in illis extre
mis est fm quandā participatōem ⁊ non simpliciter. Et q̄suis in alteratō
ne aliquod mobile potest fm se totū alterari tñ alteratio p̄us sit fm vnam
partē q̄ aliā in p̄ncipio alteratōis vlt̄imus i vna q̄ i alia.

Motus at̄ ē diuisibilis dupl̄r. Vno q̄dē mō tpe Alio vero
fm partū illius qd̄ mouet motus. vt si ipm. a. c. mouet totū
et a. b. mouebit̄ ⁊. b. e. Sit igit̄ ip̄ius quidē. a. b. qui est. d. e.
ip̄ius. b. c. qui est. e. ⁊. motus partū Necessē est igit̄ totū in q̄
est d ⁊ ip̄ius a c esse motum Mouebit̄ em̄ fm hunc qm̄ qui
dem vtraqz partū mouebit̄ fm vtraqz Nulla em̄ mouebit̄
fm alterius motū Quare ⁊ totus motus totius est magnitu
dinis motus Amplius at̄ si oīs mot⁹ alicui⁹ ē. tot⁹ aut̄ mo
tus q̄ ē psequēter d ⁊ neqz partū ē neutre. ps em̄ vtraqz neqz al
terius nullius Cui⁹ em̄ tot⁹ tot⁹ ⁊ ptes partū sūt. ptes autez
ip̄ius d. ⁊ sūt ip̄az q̄ sūt a b c ⁊ nullaz aliaz. Plurimū enim non
erat vnus motus ⁊ vtrqz tot⁹ motus erit ip̄ius a b c magni
tudinis Amplius aut̄ si quidē ē totius alius mot⁹ vt in quo

Sextus liber

e. i. remonebitur ab eo. quia vtrūq; partium motus. **Dij** autē equales erant his que sunt. d. e. z. vnus em̄ vnus motus. Quare si totus quidem diuidet. qui est. r. i. in partū motus. equalis erit q̄ est. r. i. ei que est. d. z. **Si** vero deficit aliquid. vt quod est. k. l. **Hic** nullius erit motus. neq; em̄ totius neq; partium propter id quod vnus vnus est. neq; alterius nullius est **Continuus** em̄ motus est continuoz quorundaz **Similiter** autē est. z si excellat fm̄ diuisionem. Quare si hoc impossibile est necesse eundem esse z equalē. **Hec** quidē igitur diuisio fm̄ partium motus est. et necesse omnis esse p̄bilis ip̄m **Alius** autem fm̄ tempus. Quoniā em̄ omnis motus in tempore **Tempus** autē omne diuisibile est. in minorū autem minor motus. necesse est omnē diuidi motuz fm̄ tempus. Quoniā autem omne quod mouet. in aliquo mouetur et quodaz tempore. z omnis est motus. necesse est easdem diuisiones esse temporis z motus. z ipsius moueri z quod mouetur. z in quo motus est. sed non omnīū similiter est. in quibus motus est. sed quanti quidem fm̄ seip̄m. qualis autē fm̄ accidens **Accipiat** em̄ tempus in quo mouetur. in quo sit a. et motus in quo. b. **Si** igit per totū in omni motū est tempore. i medio per minorē z iterū hoc diuiso per minorē huic et sic sp̄ **Similiter** autē z si motus diuisibilis sit. z tps̄ diuisibile. **Si** cī p̄ totū in omī p̄ mediū in medio. z iterū p̄ minorē in minori. **Eodem** autē modo z ip̄m moueri diuidet **Sit**. n. in quo est. c. ip̄m moueri. **Scdm̄** igitur mediū motuz minor erit toto z iterū fm̄ medietatis mediū z sic semper. **Est** autē et ponentem fm̄ vtrūq; motū ip̄m moueri vt fm̄. d. c. z. c. e. dicere q̄ totū erit fm̄ totum **Si** namq; aliud plus erit ipsum moueri fm̄ eundem motū. sicut determinauimus. z motum diuisibilem in partium motus esse **Accepto** em̄ ip̄o moueri fm̄ vtrūq; cōtinuū erit totum. **Similiter** at demonstrabitur et longitudo diuisibilis. z oīno illud omne in quo est mutatio preter quedam. que fm̄ accidens **Quod**. n. mutat est diuisibile. vno em̄ diuiso oīa diuident et in ip̄o finita esse aut in finita similiter se habebit de oībus **Secutū** autē maxime est diuidi omnia z infinita esse ab ip̄o mutante. **Hoc**. n. inest

Physicorum.

mutanti diuisibile et infinitum Diuisibile quidem igitur ostensum est
pus Infinitum autem in sequentibus erit manifestum

Querit Verum ista quae diuidant scilicet mobile motus tempus
mouere et illud in quo est motus Arguit primo quod non
quod motus solus est diuisibilis dupliciter. ut dicitur in textu. scilicet ad diuisionem mobilis
et temporis. ergo non diuiditur illis quatuor. Secundo sic. omnis motus est diuisibilis
illis. sed non omne illud in quo est motus est diuisibile. ut patet de qualitate. § 22

Tercio sic. illorum quae non est eadem quantitas. ergo nec eadem diuisio. et per
hanc non diuiduntur In oppositum est philosophus in textu Pro responsione

¶ Sciendum primo. quod postquam Aristoteles permittit aliqua necessaria ualentia ad cogitandum
noscedum diuisionem motus in partes quantitatiuas Consequenter agit de illa di
uisione motus ostendendo quot modis diuiditur motus et quae sunt illa quae mo
tū diuiduntur. ¶ Sciendum secundo. quod omne diuisibile in partes quantitatiuas
oportet esse quantum et extensum uel per se uel per accidens. ad extensionem autem alicuius
forme requiritur quod sit in alia et alia parte sit in alia et alia parte suae materiae et non
tota simpliciter in qualiter praesens sicut in aliquo subiecto albo. alia pars albedinis est
in una parte subiecti. et alia in alia. requiritur etiam quod extensio talis forme sit equi
lis extensioni materiae uel subiecti. ¶ Quia istis sequitur quod anima rationalis non est
forma extensa. quod est tota in toto corpore et in qualiter praesens. sed qualiter motus
est forma extensa. quod non est totus in qualiter praesens mobilis. sed in alia et alia
parte est alia et alia pars motus. et extensio motus equalis est extensioni mobilis.

¶ Sciendum tertio. quod motus dupliciter diuiditur. Uno modo secundum tempus. quod omnis
motus est in tempore. Alio modo secundum partes mobilis. et haec diuisio fit dupliciter intelli
gitur. Uno modo sic quod una pars mobilis post aliam moueat. et hoc modo intelligitur non
per diuisionem motus in illo mobili quod sit se totum simul moueat nisi attendere
positas motus unius partis mobilis ad motum alterius partis in ordine ad aliam
quod signum per quod pars accipit una pars mobilis quae alia. Alio modo per intelligitur talis
diuisio secundum extensionem motus quam habet ad extensionem mobilis. ita quod sicut
totus motus est totus mobilis. sic etiam cuiuslibet partis mobilis alicuius est
aliqua pars motus. et hoc modo intelligitur philosophus motum diuidi ad diuisionem mo
bilis quoniam distinguit diuisionem motus sumptam ex parte mobilis a diuisione mo
tus sumptam a diuisione mobilis ¶ Conclusio prima. Motus diuiditur
mobili. Probat philosophus tripliciter. Primo. quod sicut totus motus est totus mobi
lis. ita partes motus sunt partium mobilis. Verbi gratia. sit mobile. a. c. cuius
partes sunt. a. b. et. b. c. et totus motus sit. d. z. cuius partes sunt. d. e. et
e. z. sicut ergo totus motus. d. z. est totus mobilis. a. c. ita pars motus. d. e.
est partis mobilis. a. b. et alia pars. e. z. est partis. b. c. ergo motus compositus diuiditur
mobili. Secunda ratio est ista. nam omnis motus est alicuius mobilis. ergo
totus motus. d. z. est alicuius mobilis. et non est alicuius partis ipsius. a. c. quod
tunc totum mobile. a. c. moueret ad motum illius partis. et sic non moueretur
per se primo sed secundum alterum. ergo oportet dicere quod ille totus motus est to
tus mobilis. et per consequens partes illius motus sunt partium mobilis. quod
non potest dici quod una pars moueat motum alterius partis. eo quod in omnibus
quod mouetur necesse est esse aliquem motum. ut dictum est. Tercia ratio
est. uel totus motus adequatur partibus mobilis. uel eas excedit. uel ab il
l

Sextus liber

lis exceditur Si p̄mū haberetur intentum. Si secūndum tunc capiatur illud in quo excellit. ergo s̄m illud nulla pars mobilis mouetur. quare necq̄ totum. et sic aliquis motus erit s̄m quem nihil mouebitur. q̄ non potest dici q̄ s̄m illud excellens aliquid mobile moueatur. quia totus ille motus intelligitur esse p̄tinuus. quare non potest esse diversorū mobilitum. Si vero dicat̄ tertiū. cū totum mobile supponat̄ moueri. illa pars mobilis excellens moueret̄ sine motu. quod est impossibile. ¶ **Conclusio secūda.** Motus p̄ diuidit̄ tempore. Parz q̄ sicut aliquis totus motus est in aliquo toto tpe. ita z partes illius motus sunt in partibz illius t̄pis. ergo motus cōs̄ diuidit̄ t̄pi. ¶ **Conclusio tertia.** Motus z moueri p̄ similit̄ diuidunt̄. Probat̄. q̄ sicut totus motus toti mobili tribuit̄ moueri. ita z partes motus partibz mobilis alias vel s̄m aliquā partē mobilis nihil moueret̄ vel aliquid moueret̄. z t̄m s̄m nullum motum. ¶ **Conclusio quarta.** Motus z id in quo motus est p̄ diuidit̄. Et p̄ illud in quo est motus intelligitur forma vel dispositio s̄m quā p̄ se ē motus. z nō p̄ accidens. Probat̄ conclusio. q̄ si aliqd̄ mobile toto motu transit̄ aliqd̄ spacij. tūc s̄m partez illius motus transiunt̄ partē illius spacij. z similit̄ dicitur de motu s̄m q̄litate. Differentia t̄m est in hoc vt̄ dicit̄ in textu. q̄ aliqua eorū ad que est motus sunt per se diuisibilia. vt̄ de motu s̄m locum z s̄m q̄litate aliqua p̄ accidens t̄m. vt̄ de motu s̄m q̄litate. ¶ **Et si querat̄ cui istoz p̄mo p̄uenit̄ diuisio.** Respondet̄ p̄hus. q̄ mobili. q̄ p̄mo z p̄ se est q̄trum. Alia p̄ q̄litate accipiūt̄ ab eo. quare z diuisione z finitatem z infinitatem.

¶ **Dubitat̄.** vtrū sit eadem diuisio qua motus p̄ diuidit̄ illis quatuor. Respondet̄ p̄hus. q̄ si sit eadē q̄litas est eadē diuisio. si aut̄ nō est eadem diuisio modo manifestū est q̄ nō est eadem q̄litas. q̄ q̄litas quā habet motus ad extensionem mobilis est p̄manens. eo q̄ omnes partes mobilis s̄m mul̄ mouēt̄. sed q̄litas quaz habet a tpe successiua est. q̄ istius q̄litate vna pars nō est simul cū alia. z sic nō est eadē diuisio qua diuiditur motus ad diuisiones mobilis z tempore

Ad rōnes ante oppositum. Ad p̄mam dicit̄. q̄ in genere duplex est diuisio motus. q̄ in omni diuisione motus partes simul sunt. et hanc diuisionem motus capit̄ ab extensione mobilis vel partes sibi inuicē succedunt. z hanc capit̄ a tempore. z hec duplex diuisio p̄formiter reperitur in moueri z in eo in quo est motus. Ad alias partz solutio ex dictis.

¶ Voniā aut̄ om̄e qd̄ mutat̄ ex quodā in aliqd̄ mutat̄. necesse est qd̄ mutatur. cū mutatū est esse in quo mutatur est. Nō mutat̄ em̄ ex q̄ mutatur distat. aut̄ deficit̄ ip̄m z aut̄ idem ē mutari z deficere. aut̄ seq̄tur ad mutari ip̄m deficere. Nā qd̄ ē mutatū esse defecisse s̄l̄iter em̄. vtrūq̄ se hz ad vtrū q̄. Om̄ ergo vna mutatio numeri est s̄m p̄t̄adictionem. quā mutatū ē ab eo qd̄ nō est inesse deficit̄ nō ens. erit̄ igit̄ inesse.

Physicorum

Omne enim necesse est esse aut non esse Manifestum igitur quod in mutatione secundum contradictionem quod mutatum est erit in quo mutatur est. si autem in hac et in alijs est sicut enim in una et in alijs Amplius autem et secundum unamquamque accipientibus manifestum est. si quidem necesse est quod mutatum esse alicubi ex quo mutatum est. aut in aliquo Quoniam autem ex quo mutatum est deficit. necesse est autem esse alicubi. aut in hoc aut in alio erit. Si quidem igitur in alio ut in ipso. c. quod in ipso b mutatum est iterum ex. c. mutat in. b. Non enim. c. erit habitum ipsi. b. Mutatio enim continua est Quare quod mutatum est quando mutatum est mutat in quod mutatum est. hoc autem est impossibile Necesse est ergo quod mutatum est esse in hoc quod mutatur est. Manifestum igitur est et quod factum est cum factum est erit. et quod corruptum est non erit Aliter enim dictum est et de omni mutatione. et maxime est manifestum in ea quod est secundum contradictionem Quod quidem igitur quod mutatum est cum mutatum est primo in illo est manifestum est In quo autem primo mutatum est quod mutatum est necesse est a seipsum esse. Dico autem primum quod non per alterum. aliquid ipsius esse huiusmodi sit Sic igitur divisibile quod est. a. c. et dividat secundum. b. si quidem igitur in. a. b. mutatur est aut iterum in. b. c. non utique in primo quod est. a. c. quod mutatum est erit. si autem transmutabat in utroque necesse est in utroque transmutatum esse. aut transmutari. et utique in toto transmutabat. sed erat mutatum. Eadem autem ratio et si in hoc quidem mutat in hoc autem mutatum est Erit enim aliquid primo prius Quare non erit utique divisibile in quo mutatum est. Manifestum est igitur quia et quod corruptum est et quod factum est in a seipso. hoc quidem corruptum. hoc autem factum est Dicitur autem in quo primo mutatum est dupliciter. Aliud quidem in quo primo perfecta est mutatio. Tunc enim verum est dicere quod mutatum est. Aliud vero in quo primo cepit mutari. Secundum quidem igitur finem mutationis quod primum dicitur existit et est contingit enim perfici mutationem. et est mutationis finis. quod ostensus est indivisibile esse. propter id quod finis est. Quod autem secundum principium omnino non est. non enim principium est mutationis. neque in quo primo quis mutabat. Sic enim primum in quo sit. a. d. hoc igitur indivisibile quod non est accidit enim habitum esse ipsa nunc. Amplius si in. c. a. tunc omni quiescit. ponat

Sextus liber.

em̄ quiescēs z in. a. quiescit Quare si impartibile est. a. d. sit
inul quiescit z mutatu erit In. a. quide em̄ quiescit. in d aut
mutatu est. qm̄ aut nō est impartibile. necesse est diuisibile esse
et in quolibet huius mutatu esse. diuiso em̄ ipso a d. si qui/
dem in neutro mutatu est. neq; in toto est a d. si aut in abob
mutat z in om̄i. si vero in altero tm̄ mutatu est nō in toto p/
mo Quare necesse est in qlibet mutatu esse. Manifestu igit
est q; nō est in quo pmo mutatu est. infinite em̄ diuisiōes sūt
Neq; itaq; in eo qd mutatu est qd pus est qd mutatu est. sit
em̄ d igit qd pmo mutatu est ipsius d e omne diuisibile esse
demonstratu est qd mutat Tempus aut in quo. d. 3. mutatu
est. sit in quo et i. si ergo in om̄i d 3 mutatu est medio minus ē
qd mutatu ē. z pus est ipso d 3. Et iteru hoc aliud z illo alte/
rum. z sic semp quare nihil erit pmu mutatis qd mutatu ē.
Qd igit neq; in eo qd mutat neq; in quo mutat tpe. nihil p
us sit. Manifestu ex his que dicta sunt. Ipsum aut qd mu/
tat aut fm̄ qd mutat nō etiā similiter se habebit Tria nanq;
sunt que dicuntur fm̄ mutatiōem qd mutat z in quo. z in qd
mutat. vt hō. tempus. z albū. hō qdem igit z tempus diui/
sibilia sunt. De albo aut alia rō est ppter qd fm̄ accidēs om
nia diuisibilia sunt cui em̄ accidit albū aut quale. illud diui/
sibile est. Quoniā qcumq; diuidūtur fm̄ seipsa diuisibilia et
nō fm̄ accidēs. neq; in his erit pmu. vt in magnitudinib; sit
em̄ in qua est a b magnitudo. motu aut sit ex b i c. pmu igit
si qdem indiuisibile erit b c impartibile impartibili erit p̄iuc/
tum si vero diuisibile erit aliquid ipso c prius in qd mutatu
est et in illo iteru aliud. z sic semp ppter id qd nullo mō desi
cit diuisio in b si pmo motu sit a b in c. Quare nō erit pmuz
in qd mutatu est. Similiter aut z in q̄ritatis mutatiōe. z hec q̄
de em̄ in p̄tinuo est. manifestu igit q; in sola mutatiōe que est
fm̄ qualitate p̄tingit indiuisibile per se esse

Querit Utrū in motu sit dabile pmu mutatu esse Arguit
em̄ pmo q; sic. q; ybi. Aresto. demonstrat omne mutabile
esse diuisibile sic dicit. Dico aut pmu in quo mutatur fm̄ mutatiōe. Ex
quib; p̄bis videt dicere q; in motu est dare id in quo est pmu mutatu esse
Sebo sic. dabile est pmu non esse motus a parte post. sed tale nō esse est
pmu mutatu esse. q; tūc nō mutat mobile z an mutat. q; in motu est dabile

Physicorum

primū mutari esse. Tercio sic mutari esse est terminus ipsius mutari; dabile est prima pars motus. Item dabile est primū mutari esse. In oppositum est phis in textu. Pro ratione. Sciendum primo quod postquam phis tractavit de divisione motus. Consequenter agit de ordine partium motus inquirendo an in motu sit dare partem motus sive primū mutari esse. Et primo supponit quod omnis motus est ex quodā in quoddam. et terminus a quo se abijcit et terminus ad quem semper acquiritur. Conclusio prima. Necessario est omne mobile quod mutari est esse in termino ad quem. Pro cuius probatio supponit phis quod mutari distare seu deficere a termino a quo idem sunt subiecto. et sicut mutari esse et defecisse differunt in ratione. quod mutari dicitur per respectum ad terminum ad quem distare vero per respectum a termino a quo. Tunc arguitur sic sicut est in mutacione secundum contrarietatem ita est in alijs. Sed in mutacione secundum contrarietatem defecisse ab uno termino est esse in alio. Item cum mutari esse sit idem quod defecisse a termino a quo sequitur quod in tali mutacione mutari esse est esse in termino ad quem. et per hanc ita est in alijs mutacionibus. Item cum aliquid mutari est. vel est in termino a quo vel in termino ad quem vel in intermedio. non in termino a quo. quod mutari esse est defecisse a termino a quo. nec in intermedio. quia in eo mutat ad terminum ad quem. sed impossibile est aliquid simul mutari et mutari esse. Item mobile cum mutari est. est in termino ad quem. Ex ista conclusionem sequitur quod omne factum quod est factum est. et quod corruptum est non est. pars quod terminus ad quem generacionis est esse. et terminus corruptionis non esse. Sequitur secundo quod mutari esse presupponit mutari. sicut terminus presupponit id cuius est terminus. Sequitur tertio quod sicut in motu est dabile duplex terminus ad quem. scilicet ultimum simpliciter. quod habito cessat motus. et proximum quod non est ultimum simpliciter. sed solum respectu partis precedentis. ita etiam est dabile duplex mutari esse. scilicet completum et imperfectum seu incompletum. perfectum est in fine motus. sed imperfectum est in aliquo intermedio inter terminum a quo et terminum ad quem simpliciter ultimum. et tale mutari esse incompletum non est in motu secundum actum sed solum in potentia. et infinita sunt talia mutata esse in motu secundum potentiam. quod qui libet motus divisibilis est in infinitas partes loquendo de partibus eiusdem portiois et non eiusdem quantitatatis. Conclusio secunda. Mutari esse est in indivisibili remporis. pro quod si non sit ita deuter tempus divisibile in quod aliquid sit mutari. et sit illud tempus a. c. cuius una pars sit a. b. et alia b. c. vel illud quod mutatum est in tempore a. c. mutari est in qualibet parte eius vel in una mutari. et in alia mutari est. vel in neutra si in quolibet parte sequitur quod prius mutari est in una parte quod in toto. Item totum tempus non erat primum in quod mutari est. Nec pro dicitur quod tunc non esset mutari in toto tempore primo. sed solum quod alicuius partis. si dicatur quod in neutra sequitur neque quod in toto. Item si possibile est id in quod aliquid mutari est esse tempus divisibile. et sic oportet quod sit in indivisibili tempore quod non est tempus. sed terminus eius sicut mutari esse non est motus sed terminus eius. Ex hac conclusionem sequitur quod omne quod est factum vel corruptum factum est vel corruptum in indivisibili tempore. Conclusio tertia. In motu dabile est primum mutari esse completum. pro quod omnis motus est finitus. Item in omni motu dabile est ultimum terminus simpliciter completus et tale est mutari esse completum. Conclusio quarta. Dividendo motum in partes eiusdem quantitatatis in motu est dabile primum mutari esse incompletum. quod primum mutari esse incompletum est terminus prime partis motus. sed hoc modo dividendo motum dabile est prima pars motus. Item primum mutari esse incompletum. Conclusio quinta. Dividendo motum in partes eiusdem portiois

Sextus liber

nis in eo nō potest dari primū mutātū esse incōpletū. pbat p̄hs ex pre t̄p̄is
mobilis. z termini ad quē. Ex pre t̄p̄is. qz si detur primū mutātū esse imp̄
fectū def t̄p̄is in quo est tale primū mutātū esse. q̄ illud est diuisibile vel indi
uisibile. si indiuisibile oportebit illud esse cōiunctū p̄mo indiuisibili t̄p̄is in
quo mobile inceptū mutari. z sic indiuisibilia erunt imediata in t̄p̄e. qd̄ im̄
probatū est prius. Si sit diuisibile diuidat̄ in duas partes. vel q̄ in vtraqz
mutātū est vel in neutra vel in vna mutat̄ z in alia mutātū est. si in vtraqz
sequit̄ q̄ mutātū esse in toto t̄p̄e p̄supponit mutātū esse in p̄ma pre. q̄ non
erat datū p̄mū mutātū esse. Si in neutra sequit̄ q̄ nec in toto mutātū ē si
vna mutat̄ z in alia mutātū est. qz solū mutātū est in eo rōne vnius partis
sequit̄ q̄ illud t̄p̄is non fuit p̄mū in quo mutātū est. Itē si vna pre sit muta
tū cū omne mutari sit diuisibile sicut motus z cuiuslibet p̄is motus sit mut
tātū esse sequit̄ q̄ illud mutātū esse nō erat p̄mū. Secūdo patet ex pre mo
bilis. qz in mobili nō est dare p̄mā pre que mutata sit. q̄ nec p̄ma ps mo
tus. qz si dicat̄ oppositū detur t̄p̄is in quo mutata sit illa ps. cū tale t̄p̄is non
sit indiuisibile. sequit̄ in medio illius t̄p̄is vna pars illius t̄p̄is prius muta
ta est q̄ tota in toto tempore. z cū illud t̄p̄is sit diuisibile in infinitū. z similt
er illa pars mobilis sequit̄ q̄ in mobili nō sit dabilis prima pars q̄ primo
mutata sit. Si obiceret̄ q̄ oēs ptes illius mobilis sit moueant. R̄ndet̄ q̄ lz
alicui⁹ mobilis oēs ptes sit moueant. t̄m̄ in ordine ad aliq̄d signū vna ps
p̄us mouet̄ q̄ alia. z qz in mobili non est dare minimā pre. cū quelibet sit
diuisibilis ita nec p̄mā partē motus nec p̄mū mutātū esse. Tercia rō for̄
mat̄ de motu locali facto supra magnitudinē eo q̄ in motu fm̄ q̄litate for̄
ma fm̄ quā est motus nō est diuisibilis nisi fm̄ acc̄s. Et arguit̄ sic si def
aliqua magnitudo in qua sit aliq̄d p̄mū mutātū. vel est diuisibilis vel indi
uisibilis. si indiuisibilis. t̄m̄ indiuisibilia erūt imediata. si sit diuisibilis seq̄t̄
q̄ mobile p̄us mutātū est in pre q̄ in toto. z q̄ nō sit dabilis p̄ma ps mag
nitudinis supra quā sit mot⁹. nec etiā p̄ma pars motus nec p̄mū in q̄ mo
bile sit p̄mo mutātū. z sicut arguit̄ ex pre magnitudinis in motu locali. ita
p̄ argui ex pre q̄litate in altera rōne. q̄ licet q̄litas fm̄ essentia sit indiuis
ibilis. t̄m̄ fm̄ intentionē z remissionē ē diuisibilis fm̄ esse p̄cipatū in subiec
to fm̄ quā diuisione ē successio p̄tinuitatis in motu alteratōnis. z mēsurat̄
alteratio t̄p̄e z ē diuisibilis p̄ acc̄s ad extensionē subiecti sui.

Ad rōnes Ad p̄mā d̄: q̄ Aresto. in illa auctoritate accipit̄ p̄
mū in qd̄ mutātū ē mobile fm̄ ptes eiusdē q̄litas
tis z nō p̄portōnis. Secūda rō ē p̄ tertia p̄clusionē Ad tertia d̄: q̄ mutat̄
tū esse nec est motus nec ps eius sed termin⁹ mot⁹. z sic nō ē dabilis p̄ma
pars motus cum sit infinitus in diuisione. nec etiā primū mutātū esse.
Qm̄ aut̄ omne qd̄ mutat̄ in t̄p̄e mutat̄. Dicat̄ aut̄ in t̄p̄e muta
ri. z sicut in p̄mo z sicut fm̄ alterū. vt i anno. qz in die mutat̄
l̄q̄ primo t̄p̄e mutat̄ qd̄ mutat̄. z in qlibet h̄mōi necē mutari
manifestū igitur z ex definitōne p̄mi. p̄mū em̄ sic dixim⁹ Sz
ex his manifestū sit em̄ in quo primo mouet̄. qd̄ mouet̄. x. r. z
diuidatur fm̄ k. Omne em̄ t̄p̄is diuisibile est in. x. k. t̄p̄e aut̄

Physicorum

mouetur aut non mouetur in. k. r. sicut si quidem igitur in natura
tro mouetur quiescit itaque in omni. moueri enim in nullo eius
quod mouetur impossibile. si vero in altero solum mouetur
non utique in primo mouetur quod est r r fm enim utrumque motus
est necesse est igitur in quolibet ipsius r r motum ipsum esse
Ostenso autem hoc manifestum est quod omne quod mouetur. neces-
se est motum esse prius. si enim in r r primo tempore ipsum
k. l. mota est magnitudo. immediate que eque velociter mouetur
et simul inceptum est. medium erit motum. si autem eque velocius
eodem tempore motum est aliquid et alterum necesse eandem
motam esse magnitudinem. quare erit motum prius quod mo-
uetur. Amplius autem et si in omni tempore quod est r r motum
esse dicimus. aut omnino in quolibet tempore in accipien-
do ultimum ipsius temporis nunc hoc enim determinatum est et
medium ipsorum nunc tempus est. et in alijs similiter dicetur motum
esse. medietatis autem ultimum diuisio est. que et in medio motum
erit. et omnino in qualibet partium. semper enim simul diui-
sione. tempus est determinatum ab ipsis nunc si igitur omne tem-
pus diuisibile est. medium autem ipsorum nunc tempus est. om-
ne quod mutatur infinite mutatum erit. Amplius autem si con-
tinue quod mutatur et non corrumpitur neque pausat a muta-
tione aut mutari aut mutatum esse. necesse est in quolibet. in
ipso autem nunc non est mutari necesse mutatum esse fm unum/
quodque ipsorum nunc. quare si ipsa nunc infinita sunt necesse est
esse quod mutatur infinite mutatum esse. Non solum autem
quod mutat necesse est mutatum esse. sed etiam mutatum necesse est prius
mutari. Omne enim quod ex quodam in quiddam mutatum est. in
tempore mutatum est. Sic enim in ipso nunc ex a in b mutatum. ergo i eo/
de quod nunc in q est in ipso a non mutatum est. si enim esset i ipso a et in b
Quod enim mutatum est quod non est in hoc omnino est prius: si vero in alio
est in medio erit tempus. Non ei coniuncta erant tempora nunc Quoniam igitur in tempore
mutatum est tempus atque omnino diuisibile in medio alio erit mutatum et uterque in
illius medio alio. et sic se que mutabit prius Amplius autem in magni-
tudine manifestum est quod dicitur propter id quod continua est magnitudo in qua mutat
quod mutat Sic ei mutatum ex c i d Ergo si indiuisibile est ipsum c d. i
probabile erit ipsi probabili coniunctum quoniam atque impossibile est necesse est magnitudi-

Sextus liber.

nō eē q̄ interē z ī infinita diuisibile. Quare si illa mutat̄ pus
necē ergo oē qd̄ mutatū ē mutari pus. Eadē em̄ demonstra
tio ē in nō p̄tinuis vt ī p̄trarijs z p̄tradictōe. Accipiem̄ em̄
t̄ps in q̄ mutatū ē. z iterū eadē dicem̄. Quare necē ē muta
tū eē mutari pus. z qd̄ mutat̄ mutatū eē. z ē ip̄o mutari mu
tatū eē pus. Ip̄o at̄ mutatū eē mutari. z nullo mō p̄phēdit̄
p̄mū. Cā at̄ hui⁹ ē. nō eē imp̄tibile ip̄tibili p̄iūctū. In infi
nitū em̄ diuisio ē sicut in his q̄ augmētant̄ z minuūt̄ lineis.
Manifestū igit̄ qm̄ qd̄ factū ē necē ē fieri pus. z qd̄ sit factū
esse q̄cūqz diuisibilia z p̄tinua sūt. Nō t̄m sp̄ qd̄ sit factū ē sed
aliud aliq̄ vt illi⁹ aliqd̄. sicut dom⁹ sūdāmetū. Silt̄ at̄ z ī eo
qd̄ cor̄rūpit̄. z qd̄ cor̄ruptū ē. mox em̄ inest ei qd̄ sit. z qd̄ cor
rūpit̄ infinitū qd̄dā ē. cū sit p̄tinuū. s̄z nō ē in fieri nisi aliqd̄ fa
ctū sit pus. Neqz factū esse nisi fiat aliqd̄. silt̄ at̄ z ī cor̄rūpi
et incor̄ruptū esse. Semp̄ em̄ erit ip̄o cor̄rūpi cor̄ruptū esse
pus. Cor̄rupto at̄ esse cor̄rūpi. Manifestū igit̄ qz qd̄ factū ē
necē est fieri pus z qd̄ sit factū esse. Dis em̄ magnitudo z oē
t̄ps sp̄ diuisibilia sūt. Quare in q̄cūqz sit aliqd̄ nō erit vtiqz
sicut in primo.

Querit̄ Utz̄ ante om̄ne mutari sit mutatū esse. z an̄ oē mutatū
esse sit mutari. Ar̄. q̄ nō. q̄a si sic sequer̄ q̄ an̄ oē mutas
ri esset mutari. s̄z p̄ns est falsū. qz̄ dabilis ē p̄ma mederas mor⁹ an̄q̄ aliqd̄
est de motu Sec̄do sic. ois mor⁹ ē finitus a pre an̄. s̄z dabilis ē aliqd̄ ter⁹
m̄n⁹ mor⁹ a pre an̄. s̄z in motu nō sūt nisi mutari. z mutatū eē. s̄z in motu ē
dare p̄mū mutatū eē z p̄mū mutari Tercio sic. mutari se h̄z ad mutatū
esse sicut via ad terminū. s̄z non p̄t an̄ oē mutari dari aliqd̄ mutatū esse. q̄a
termin⁹ nō p̄cedit viā cui⁹ ē terminus In oppositū ē p̄hs in textu. Pro
rūsiōne Sciēdū ē p̄mo. qz̄ postq̄. p. osidit qz̄ in motu nō p̄t dari p̄mū
mutari. neqz p̄mū mutatū eē. Cōsequēter determinat de ordine ip̄oz ad in
uicē. P̄mo supponēs qz̄ oē qd̄ mutat̄ necē ē mutari in tpe. Et hoc dupl̄
p̄tingere p̄t sc̄z p̄mo z s̄m̄ alt̄ez. z s̄m̄ alt̄ez d̄z mutari qd̄ mutat̄ ī alio gr̄a
p̄tis vt in anno. qz̄ mutat̄ ī die. s̄z p̄mo d̄z mutari aliqd̄ in aliq̄ tpe qd̄ mutat̄
in q̄libet ei⁹ pre. qd̄ p̄bat p̄hs p̄mo p̄ definitōem hui⁹ qd̄ dicit̄ p̄mū. qz̄ p̄i
mū est qd̄ s̄m̄ se totū z nō rōe alicui⁹ p̄tis ē tale. Sec̄do nā si aliqd̄ mutat̄ in
aliq̄ tpe diuidat̄ illd̄ t̄ps ī duas p̄tes. v̄l̄ s̄z in q̄libet pre mutat̄. z sic habet̄ in
tentū. vel ī q̄libet d̄fēsit. z sic nō mutat̄ ī toto. vel ī vna mutat̄ z ī alia d̄fēsit
et sic nō mutat̄ ī toto illo tpe p̄mo s̄z solum s̄m̄ alt̄ez. s̄z rōe p̄tis relinq̄t̄ s̄z
mutari ī aliq̄ toto tpe p̄mo ē mutari ī q̄libet ei⁹ pre. Sec̄do supponit̄ qz̄ mu
tatū eē ē termin⁹ ip̄ius mutari. iō sicut mutari mēsurat̄ tpe. z ī tpe sūt in
finita nūc in porētia. z nō ī actu ita mutatū eē ē in terminō t̄pis. s̄z in ip̄o nūc
et in q̄libet mutari sūt infinita mutata eē s̄m̄ porētia sic ī finita p̄cta ī l̄n ea

Physicorum

Conclusio prima. Ante omne mutari est mutari esse. pbat pbs tripl^r
Primo qz omne mutari est diuisibile. Ante omne mutari est mutari esse fm
partem ipsius mutari. z posset ista ratio declarari p litteras vt patet in tex^t
ru. veru^m ista rō nō pbat qz ante oē mutari sit mutari esse i actu. sed so
lū fm potētiā diuisiōis sicut punct^o in linea. Scda rō q̄ sumit ex pre tps:
q̄a qd̄ mutat in aliquo toto tempore primo mutat in qualiter eius parte.
partes autē in tempore distinguuntur ab inuicē p nunc. ergo quod mutat in
aliqua parte temporis mutari est in nunc terminante illā partem z distin
guente ipsam a qualiter temporis parte. z cū queliter pars temporis data
sit diuisibilis in infinitū. sequit qz in qualiter pre tps sunt infinita nunc z p
psequēs infra mutata esse. quare nō est dare primū. igit ante omne mu
tari est mutari esse. Tercia rō sumpta est ex parte motus. q̄a qd̄ continue
mouet sic qz nō corrūpit. nec etiā pauat. vel mutatur in nunc vel mutatur
est in nunc. nō primū. q̄a hoc est impossibile. vt patet ex dictis. q̄ in quolibz
nunc mutari est. sed ipa nunc in tempore sunt infinita. q̄ etiā ipa mutata eē
sunt infinita. z p̄ his non est dabile primū mutari esse. quare ante omne mu
tari est mutari esse. Conclusio secunda. Ante omne mutari esse est muta
ri. pbat pbs dupliciter. Primo si mutet aliqd̄ ex. a. in. b. v^t ergo mutat ex
a in. b. in eodē nunc qd̄ nō potest dici. quia tunc in eodem nunc esset in ter
mino a quo z in termino ad quē qd̄ est impossibile. Et quia omne qd̄ moue
tur in tempore mouet. q̄ est in alio z in alio nunc in. a. z in. b. sed inter quocū
qz nunc mediat tempus. ergo cū mutari est in. b. prius mutabat in illo tē
pore intermedio. quare ante mutari esse in. b. erat mutari. z cum temp^o in
termedium sit diuisibile in infinitū per ipm nunc. sequit qz non est dare mu
tari esse qm̄ ante ipm sit mutari. Si vero obijciatur de generatōne z cor
ruptōne que non mensurant tpe. q̄ ante genitū nō est generari. Ad hoc di
cendū qz si generatio z corruptio capiatur fm suas prias rōnes mensurā
tur in instanti tps. z sic generari z genitū esse simul sunt. sed si capiunt fm
esse qd̄ habēt in materia fm quē modū habent alteratōnem successiua sibi
aductā vt gnatio p̄hendit dispositōem ad formā. z receptōes forme subs
stantialis sic mensurat tpe. z hoc mō an genitū eē est generari Scda rō sum
pta ē ex pte magnitudinis sup̄ quā sit mot^o. qz q̄libet magnitudo in infinitū
est diuisibilis. nō nō ē dabilis p̄ma ps nec primū mutari. q̄ an oē mutari eē
est mutari. rū hec rō potius est de motu facto supra magnitudinē. q̄a mag
nitude per se diuisibilis est. qualitas vero solū p accidens. Tamen possit o
stendi de motu ad qualitatem z posset verificari de omnibz motibz. vnde
predicte pclusiones in hoc fundant. qz omne primū diuisibile est in infinitū
ideo nō ē in cōtinuo simplr dare primā pte nec terminū.

Ad rōnes Ad primā dicit qz bene potest dari prima medietas
tas motus extra quā totam nihil est de motu di
uidendo motum per partes eiusdem quantitatis. sed illa medietas non est
simpliciter prima pars motus. quia ipa est diuisibilis. z sic est dabilis ps
prior ipsa sicut de motu. Ad secūdā dicit qz in motu a parte ante non est
dabilis terminus positus in quo mobile primo mouet aut primo mutatum
est. licet bñ sit dabile nūc. qd̄ ē a pre an termin^o tps mensurātis. s; in illo nūc

Sextus liber

neq; mouet mobile neq; mutari ē. s; icipit moueri s; cū mobile icipit moueri neq; mouet neq; mutari ē. z illd solz vocari nūc Ad 3^m d; q; mutari eē ē tmin⁹ illi⁹ mutari qd ē via ad ipz nec pcedit illd mutari. s; qz illd mutari ē diuisibile i finitū. s; termin⁹ pris pcedētis pcedit mutari qd ē i pre seqnti.

Uoniā aut omne qd mouet. in tempore mouet z in pluri maior magnitudo et in infinito tpe impossibile est moueri magnitudinem finitā nō candē sp z illius aliqd qd mouet. sed in omni omnē. Quidē igit si aliqd moueat eque velociter. nec ē finitū infinito moueri manifestū ē Accepta em pte q mēsurabit totū in eqlibz tpbz tantis q; ptes sūt p totū motū est. Quare qm be finite sunt in quātitate vnaqueq; z tot modis omnes. z tps vtq; erit finitū Toties em erit tm qstū tps. qd ē ptes multiplicatio fm multitudinē ptiū. s; si nō sit eque velociter. differt nihil Sic em in q a z b spaciū finitū. qd motū sit in infinito tpe z tpus infinitū i q c d Si igit nec ē prius alterū altero motū esse Hoc at manifestū. q tps i priori z posteriori alterz motū est Semp ei i pluri alterz erit motū eē. siue eā velociter mutet. si ue nō eā velociter mutet. z siue intendat mot⁹ siue remittat siue maneat nihil min⁹. Accipiat igit aliqd. a. b. spaciū qd sit a. e. qd mensurat. a. b. Hoc itaq; infiniti in qdā factū est tpe. In infinito em nō potest esse. omne em in infinito ē. Et iteruz alterz iā si accipiam⁹ qstū ē. a. e. nec ē i infinito tpe eē. Omne em in infinito. z sic accipiēs qm infiniti qdē nulla ps q mensuret. Impossibile em infinitū esse ex finitis. z eqlibz z in eā libz. ppter id qd mensurat infinita multitudine z magnitudine a qdā vno siue eqlia siue ineq̄lia. finita at magnitudine nihil min⁹. Spaciū at finitū tantis q sūt a. b. mēsurat in finito tpe a. b. mouet silt at z in dēte. Quare neq; fieri neq; corrūpi possibile ē sp aliqd vnū z idē. Eadē at rō z qd neq; i finito tpe infinitum possibile ē moueri. neq; qescere neq; qd regulariter mouet. neq; qd irregulariter. Accepta em qdaz pte q metiet totū tps. in hac aliqd tm trāsibit magnitudinis z nō totā In oi em totam et iterum in equali aliā. z in vno quoq; similiter. siue equalis erit siue inqualis ei que ē a principio. Differt at nihil si solū sit finita aliq; vnaqueq; Manifestū em q diuiso tpe infinitū nō auferit finita ablatōne facta z quāto eo q tot

Physicorum

modis. Quare nō trāsibit in finito tpe infinitū. Nihil autē dif-
fert magnitudinē in altera. aut vtraq; eē infinitā. Erit em̄ ea
dē rō. Demonstrat̄is em̄ bis manifestū est q̄ neq; finitā ma-
gnitudinē infinitū cōtingit transire in finito tpe ppter eandē
cām. In pre em̄ t̄pis finitū transibit. z in vnoquoq; s̄l̄r. q̄re ī
oi finitū. qm̄ aut finitū transibit. z in vnoquoq; similiter. q̄a ī
oi finitū. Quomā aut finitū non transibit infinitū in finito tē-
pore manifestū est sicut neq; infinitū finitum. Si em̄ infinitū
finitū. necesse est z finitum infinitū transire. Nihil em̄ differt
q̄libet eē qd̄ mouet. vtrobiq; em̄ finitū p̄trāsibit infinitum.
Lū em̄ moueat infinitū in quo ē. a. erit aliqd̄ ip̄ius fm̄. b. fini-
tū. c. d. z iterū aliud z aliud. z sp̄ sic. Quare s̄l̄ accidit infini-
tū motū eē p̄ finitū. z finitū trāsire infinitū. Neq; em̄ foras
possibile ē aliter infinitū mutare finitū. q̄s q̄ finitū trāseat in
finitū. aut ita q̄ ferat̄ aut metiat̄. Quare qm̄ hoc impossibile
ē nō trāsibit infinitū finitū. Atuero neq; infinitū in finito tpe
trāsibit infinitū. Si ei infinitū z finitū. inest em̄ infinito finitū
Ampli⁹ at̄ z tpe accepto eadē erit demōstratō. Qm̄ at̄ neq;
finitū trāsibit infinitū neq; infinitū finitū. neq; infinitū infinito tpe
mouet. Manifestū ē q̄ neq; mot⁹ erit infinit⁹ ī finito tpe. Qd̄
ei differt motū aut magnitudinē infinitū facere. Accē ei si qd̄
hoc infinitū altez z altez infinitū eē. ois ei loci mutatō ī loco est

Querit Verū maḡudo mobile mot⁹ z tps̄ p̄s̄l̄r se hēant ad
eē finitū z infinitū. At̄ q̄ nō. qz mot⁹ celi ē infinit⁹ tpe. z r̄i
mobile ē finitū. z er̄ spaciū p̄trās̄tū. igit̄ zc. Secdo sic. si sic h̄ eēt qz mobi-
le ī maiori tpe mai⁹ spaciū p̄trās̄tū. s̄z nō vtz ī diuersis mobilib; qz vnus
velocius mouet̄ alio. z s̄l̄r ī eodē mobili moto p̄ diuersa media ī dēstrare z
raritate. Tercio sic ista q̄rtuor s̄z ab inuicē separata z distincta. q̄ ad finitā rē
v̄l infinitatem vn⁹ nō seq̄t finitas v̄l infinitas alter⁹. In oppositū ē ph̄sus in
textu. Pro r̄isōe. Sciēdū. q̄ postq̄. p. dēf̄m̄iauit de diuisiōe mot⁹. z eoz
q̄ morū p̄ diuidū. Hic p̄nt̄ on̄ dicit̄ q̄l̄t̄ mot⁹ z ea q̄ morū p̄ diuidū s̄l̄r se
habeāt ad eē finitū v̄l infinitū p̄mittēs duas sup̄pōnes. P̄ia ē q̄ ois mot⁹ ē
in tpe. Secda ē q̄ idē mobile regularit̄ motū ī maiori tpe mai⁹ spaciū p̄tran-
sit. z dz̄ itelligi be spacio nō reiterato. s̄z ei celi ī finito tpe moueat. h̄ t̄n̄ p̄ri-
git̄. qz reiterat̄ spaciū qd̄ p̄us trās̄iuit. dz̄ etiā itelligi vbi min⁹ spaciū ē p̄s
maioris sic q̄ nō d̄re ab eo p̄rarū z dēf̄s̄. s̄z solū p̄ mai⁹ z min⁹. z p̄ h̄ solū
due rōes añ oppositū. tūc sic. Cōclusio p̄ma. Tpe finito nō p̄t trās̄iri ma-
gnitudo infinita nec maḡudo finita tpe infinito. q̄re si vnū ē finitū ita z reliq;
quū. z si vnū ē infinitū z s̄l̄r reliquū. h̄ac cōclusionē diff̄s̄le ostendit ph̄sus
in textu. ideo p̄ hunc diuinitur eius probatō.

Sextus liber

Conclusio secūda. Tempore z magnitudine finitis necesse est mobile esse finitū. z eōtra. pbat p̄ma pars sc̄a cū mobile nō trāseat subito magnitudinem sed successiue. sequitur q̄ p̄ma pars mobilis prius transit p̄mā partē magnitudinis q̄ secūda. z secūda q̄ tertia. z sic de alijs. igit̄ cū totū mobile tpe finito p̄trāseat illā p̄tē magnitudinis sequitur q̄ ip̄ius mobilis nō p̄tē esse partes infinite z p̄ p̄ns necz mobile p̄tē esse infinitū. Si em̄ pres mobilis essent infinite nō possent transire p̄mā p̄tē magnitudinis tpe finito. q̄a cū illā transeant etiā ab eadē p̄ranseunt. mō magnitudo infinita tpe finito transiri nō p̄tē vt dicit̄ p̄ma conclusio. ergo magnitudine z tpe finitis necesse est mobile finitū esse. z eodē mō. p̄barēt sua p̄uersa sc̄z q̄ mobili existente finito necesse est magnitudinē z tps esse finita. **Uñ** hic est vna regula. q̄ si magnitudo iuxta aliā mouet̄. dato etiā q̄ illa alia quiescat eque cito se inuicez p̄ranseunt ille due magnitudines. ita q̄ si magnitudo mora p̄ranseat q̄escentē in aliq̄ tpe in eodem tpe ab eadē p̄ranseat. si q̄ mobile sit finitū z magnitudo infinita ponat̄ ip̄m mobile quiescere z magnitudo moueri iuxta ip̄sam. tunc fiat argumentū vt prius. **Itē** cū aliq̄ mobile p̄ranseat aliquaz magnitudinē. p̄ma pars mobilis prius attingit terminū magnitudinis q̄ secūda. z secūda q̄ tertia. z sic demceps igit̄ si totū mobile peringat ad terminū magnitudinis tpe finito. sequitur q̄ p̄ma ps mobilis prius attingit ad eundem terminū tpe finito. z cū pres mobilis sint finite vt supponit cōclusio sequit̄ etiā q̄ pres tps essent finite. z p̄ p̄ns totū tps quo totū mobile pringit ad terminū est finitū. si tps est finitū necesse est magnitudinem esse finita vt dicit̄ p̄ma cōclusio. igit̄ si mobile ē finitū necesse est magnitudinē z tps esse finita. **Cōclusio tertia.** Mobile siue sit finitū siue infinitū tpe in finito moueri nō p̄tē. patet satis de mobili finito in rōne imēdiata facta. sc̄z de infinito patet q̄a tunc nunq̄ compleret suū motū. mō q̄d est impossibile factū esse impossibile est fieri. z sic impossibile ē infinitū tpe infinito moueri.

Conclusio quarta. Tempore z mobili existentibz finitis necesse est motum esse finitū. quia q̄trum est spaciuz per transitū em̄ oportet esse motū. sō dicit̄ p̄ns q̄ nihil differt motū aut magnitudinē infinitā facere. sed magnitudo cōsimiliter se habet ad tempus quo ad esse finitū z infinitū z etiā mobile vt p̄batū est. ergo etiam motus sibi se habebit. **Ex istis** patet cōclusio responsalis q̄ sc̄z predicta quattuor p̄similiter se h̄nt ad eē finitū z infinitū.

Ad rōnes Ad primā z secundā patet. solutio ex dictis. **Ad tertiā** q̄ licet illa q̄ttuor sint realiter distincta tamē q̄trum ad esse q̄trū z primum h̄nt ad inuicē necessariā habitudinē z p̄portiosnem. q̄ mot⁹ suā p̄mitatē capiat a magnitudine z temp⁹ a motū. sō quo ad esse diuisibile z q̄ ad eē finitū z infinitū h̄nt inter se necessariā h̄itudinē.

Quoniā aut̄ omne aut mouet̄. aut quiescit q̄d aptum natum est. quando aptum est et quo et sic necesse omne quod stat cū stat moueri. si em̄ non mouet̄ quiescit sed non continet̄ quiescere quiescens. **Hoc** aut̄ demonstrato manifestum q̄ in tēpore mouet̄ quare necessitate est in tempore stare. **Qd** em̄ mouetur in tempore mouetur q̄d aut̄ stat ostensum ē oē

Physicor

quod mouet. quare necesse est in tpe stari. Amplius aut si ve/
locius et tardius in tpe dicimus. stare at e veloci? et tardi? In
q aut tpe pmo qd stat et stat. in qdlibet hmoi necesse e stari. Di/
uiso em tpe si qde in neutra ptiu stat. neq; in toto. Quare neq;
vtiq; stat qd statur. Si vero in altero no pmo toto statū e. Se/
cundū em vtrūq; in hoc stat sicut dictū est. et in eo qd mouetur
pus. Sicut aut quod mouet non est in quo pmo mouet. sic
vtiq; neq; in quo stat quod stat. cū stat moueri. Nō em in ipō
moueri neq; stari aliqd est pmū. Sit em in quo pmo stat in q
est. a. b. Hoc qdē impibile nō ptingit esse. Notus em nō est
in impibili propter id q motū est aliqd ipius. Nō aut stat de/
monstratū est esse qd mouet. At vero si diuisibile in qualibz ip/
sius ptiū statur. Hoc em ostensum pus q in quo pmū stat.
in quolibet illius statur. Quoniā ergo tps est in quo pmo stat
et nō arthomū est. omne aut tps in infinitū ptibile nō erit in quo
pmo stat. Neq; igit qescens cū pmo qeuit ē. In impibili em
nō qeuit. propter id q nō motū in arthomo. In q aut qescere et
moueri. Tūc em dicim? qescere qū et in q aptū natū ē moueri
nō mouet qd aptū natū ē. Ampli? aut id dicim? quiescere cuz
sibi se habeat nūc vt pus tāq; nō vno qdā indicātes. s; duobus
minimis. Quare nō erit in q qescat ipibile. Si ipō ptibile tps
vtiq; erit. et in qlibet ptiū istaz qescit. Eodē em mō demonstra/
bitur q et in poribz. Quare nullū erit pmū. Hui? at cā ē. qz qes/
cū qdē et mouet oē in tpe. Tempus aut nō est pmū. neq; ma/
gnitudo. neq; oīno nullū ptiū. Omne em ptiū in infinita
diuisibile. Omne at omne qd mouet in tpe mouet et ex quodā in
quoddā mutat in q tpe fm se. et nō q in illi? aliq; impossibile est
tūc fm aliqd esse pmū qd mouet. Quiescere em est eo q in eo
dem sit tpe qdā. et ipm ptiū vnaq; q. Sic em dicim? qescere cū
in alio et in alio ipoz nūc vez sit dicere q in eodē et ipm et ptes.
Si at hoc ē qescere nō ptingit q mutat fm aliqd esse totū fm
pmū tps. Temp? em diuisibile oē. quare in alia et alia ipius
pte vez erit dicere q in eodem sit ipm et ptes. Si em nō sic est
sed in vno solo nunc. erit tempus nullam fm aliqd sed fm ter/
minū temporis. in ipō aut nunc est quidem fm aliquod mo/
uens. nō tamen quiescit. Neq; em moueri neq; quiescere est

Sextus liber

in ipso nunc. Sed non moueri quod est verum in ipso nunc. et esse
sine aliquid. In tempore autem non contingit esse sine aliquid qui
escens. accidit enim quod fertur quiescere

Queritur Utrum in statu et quiete possit dari primum. **Argu**
itur quod sic. quia dabile est primum non esse motus a parte post
sed in illo instanti mobile non mouetur et ante mouebatur. ergo in illo instanti
mobile primum stat et quiescit. ergo in statu et quiete potest dari primum.
In oppositum est probus in textu. Pro responsione Sciendum. quod
postquam probus tractauit de diuisione motus et de ordine primum eius. Ordo
sequenter agit de diuisione status et quietis. et de ordine primum earum.
Unde in proposito per statum non intelligitur quietes. sed generatio quietis
sive tendentia ad quietem. unde motus et status idem sunt realiter. sed differunt
ratione. quia motus dicitur respectu ad terminum ad quem est. status vero
dicitur respectum ad quietem in termino ad quem. ideo dicitur esse in quarto
libro quod motus et generatio quietis idem sunt sine re sed differunt ratione
Conclusio prima. Omne quod stat mouetur. patet. quia quod non descendit quum na
tum est moueri ubi et quando et sine quod natum est moueri mouetur sed quod stat quum
ubi et sine quod natum est moueri stat et non quiescit. quia si tenderet ad quietem
tem et esset in quiete cum statu nominet tendentiam ad quietem hoc autem est impossibile.
ergo omne quod stat mouetur. **Ex ista conclusionem sequitur quod omne**
quod stat. stat in tempore. probat probus dupliciter. quia omne quod stat mouetur. sed omne
mobile mouetur in tempore. igitur etc. Secundo omne velocius et tardius est in tempore
contingit stare velocius et tardius. igitur. Secundo sequitur quod sicut id quod
mouetur primo in aliquo toto tempore mouetur in qualibet eius parte. ita et
quod stat primo in aliquo toto tempore stat in qualibet parte illius tem
poris et hoc Aristoteles demonstrat in presenti de statu eo modo quod probus
demonstrauit de motu. **Conclusio secunda.** In statu non est dare primum
probat. quia status non est in diuisibili temporis sicut neque motus sed in
tempore diuisibili in infinito sed in infinito non est dare primum. ergo in
statu non est dare primum. **Conclusio tertia.** In quiete non est dare primum.
probat probus. quia omnis quietes est in tempore. modo in tempore et
in quolibet continuo non est dare primum. ergo etc. Maiore probat probus refer
mendo primam et tertiara rationes ad hoc probus adducas. **Ex quibus inferunt**
Aristoteles vnam differentiam inter motum et quietem scilicet quod impossibile est
illud quod continue mouetur sine se totum quod mouetur manere paulum tempus
probus sub eodem esse vel sub eadem dispositione termini sine qua est motus.
probat. quia nisi sic sequeretur quod idem sine idem si moueret et quiesceret. patet contra. quia
illud quiescere debet quod sine se totum et sine suas partes similiter se habet nunc
sicut probus. ergo si aliquod mobile sine se totum continue mouetur maneat quod mouetur
mouetur per aliquod tempus sub dispositione eadem termini sine quam
est motus cum illud tempus sit diuisibile sine prius et posterius sequitur
quod per illud tempus quiescet et per consequens in illo tempore moueret
et quiesceret. **Ex istis sequitur quod impossibile est aliquod continue moueri**
tum per aliquod tempus sine se totum manere per duo nunc illius tem
poris sub eadem dispositione termini sine qua est motus. patet. quia inter quod

Physicorum

libet duo nunc mediat rps diuisibile mō . pbatū est q̄ p̄ aliq̄d̄ tps̄ nō p̄ manere sub eodē esse. ergo nō p̄ manere sub eodē esse p̄ duo nūc. illd̄ em̄ mouet in illo nūc q̄d̄ capis̄ siml̄z̄ solū in vna dispositōe termini fm̄ quaz̄ est motus vt mobile localiter in quolibet nūc est in loco sibi equali nec tñ̄ sedetur q̄ mobile in vno nūc descat. q̄ in nūc nō est natū moueri. Et hoc parz̄ differētia motus ad quietē. q̄ quietescens per totū tempus sue quietis manet in eadē dispositōe sed murari est aliter se habere nunc et pus. ¶ Dubitat̄ Utz̄ p̄mū esse termini fm̄ quē est motus maneat cū scdo. si sic videt̄ q̄ mobile p̄ totū motum maneat sub eadem dispositōe. Respondetur q̄ nec totaliter manet nec totaliter corrumpit̄. nō em̄ manet illo mō quo pus erat. s̄ saluā essentialiter sub esse p̄fectiori. Nec est intelligēdū q̄ sint diuersa esse realiter distincta imo sicut est vna essentia forme et essentia motus vsq̄ ad finē. sic est vnū esse fm̄ rem. diuersus tñ̄ fm̄ ratiōem p̄fecti et imp̄fecti siue magis p̄mixti cū priuatōe vel potentia vel minus p̄mixti. quia in p̄ncipio motus forma est in mobili sub esse p̄mixto priuatōni oppositē potentie et in termino cōpleto motus est sub esse puro et p̄fecto.

Ad rationes Ad istam dicendum est q̄ est dabile p̄mū mō nō esse mor⁹ a parte post s̄ in illo instanti mobile nō stat nec quietescit. q̄ in instanti nō est natum moueri stare vel quietescere. sed in illo instanti mobile muratum est et in illo instanti in quo mobile muratum est incipit quietescere.

Eno aut̄ deratiocinat̄ et palogizat̄ Si em̄ sp̄ d̄t̄ descat om̄e aut mouet̄ cū sit fm̄ egle. Erit aut̄ sp̄ q̄d̄ fert̄ in ipso nūc imobilē eē sagittā q̄ fert̄ Hoc aut̄ falsuz̄ ē. nō em̄ cōponit̄ tps̄ ex ip̄is nūc indiuisibilibz̄. sicut nec alia magnitudo vlla. Quatuor at̄ sunt rōnes de motu zenonis hñtes diffi- cultate soluētibz̄. p̄ma q̄dē de eo q̄d̄ nō mouet̄. p̄pter h̄ q̄ pus in mediū oportz̄ accedere q̄d̄ fert̄ q̄s̄ ad finē. de qua diuisim⁹ in poribz̄ rōnibz̄ Secūda at̄ vocata achilles. Est at̄ hec. nā q̄d̄ tard⁹ nequaquē iunget̄ currēs a velocissimo. nam necesse ē ple quens ire vnde mouit fugiens: Quare sp̄ aliq̄d̄ habere necesse est tardius. Est aut̄ hec eadē rō in decidendo in duo. Differt at̄ in diuidēdo nō in duo acceptā magnitudine. Nō q̄dē igitur p̄iugi tard⁹ accidit ex rōe. fit aut̄ ad idē in duo decisiōni. In vtriq̄s̄ em̄ accidit nō iūgere ad terminū diuisa q̄d̄amō magnitudine. S; apponit̄ in h̄ q̄d̄ neq̄ velocissimū q̄d̄ cū tragedia dictū ē. in p̄sequēdo tard⁹ Quare nec ē eē eadē solutiōes. velle at̄ q̄ p̄cedes nō iūgat̄ falsuz̄ ē Lū em̄ p̄cedit nō p̄iūget̄. s; tñ̄ cō iūget̄. si q̄dē dabit̄ transire finitam. De quidem igit̄ ratiōnes

Sextus liber

due Tercia autē q̄ nūc dicta est. qm̄ sagitta q̄ fert̄ stetit. Acci-
pit autē fm̄ q̄ accipit tps̄ cōponi ex ip̄is nūc. nō dato em̄ h̄ nō
erit syllogism⁹. Quarta at̄ ē ex his q̄ mouent̄ studio ex p̄trarie
tate equaliū magnitudinū iuxta eq̄lia Hoꝝ nāq̄ q̄dē a fine sta-
dij. illoꝝ at̄ a medio eq̄li velocitate: In q̄ accedere opinat̄ eq̄le
tps̄ duplici medio. Est at̄ deceptio in eo q̄ h̄ q̄dē sec⁹ motum
illud at̄ sec⁹ q̄escens eq̄lem magnitudinē velle eq̄li velocitate
fm̄ eq̄le fieri tps̄. Hoc at̄ falsum ē vt̄ sunt stātes eq̄les fieri ma-
gnitudines in q̄b̄ sunt. a. a. a. alia at̄ in q̄b̄ ip̄a. b. b. b. incipie-
tes a medio equalis fm̄ numeruz̄ his entes ⁊ magnitudinem.
Alie at̄ in q̄b̄ ip̄a. c. c. c. ab vltimo eq̄les numero his et magni-
tudine eque veloces ip̄is b. Cōtingat̄ igit̄ p̄mū. b. sil̄ cū vltimo
a. cē ⁊ p̄mū. c. sec⁹ inuicē motoꝝ. Accidit autē ip̄m. c. iuxta oīa
a trāsisse ip̄m at̄. b. sec⁹ media. a. Quare mediū eē tps̄. eq̄le em̄
vtrūq̄ ē. sec⁹ vniūq̄q̄. Sil̄ at̄ accidit ip̄m. b. sec⁹ oīa. c. trāfac-
tum eē Sil̄ em̄ erit p̄mū. b. ⁊ p̄mū. c. in p̄trariis vltimis in eq̄li
tpe ad vniūq̄q̄ factū ip̄oꝝ. b. quantū q̄dē ip̄oꝝ: a. vt̄ ait p̄pter
ābō eq̄li tpe fecus ip̄a: a. fieri. Rō q̄dē igit̄ hec̄ ē. Accidit at̄ ad
dictā falsitatē. Neq̄ igit̄ fm̄ mutatōem in dīctōis nob̄ nul-
lum erit ip̄ossibile vt̄ si ex nō albo in albū mutet̄ ⁊ in neutro est
Tanq̄s ergo neq̄ album erit neq̄ nō albū. Nō em̄ si in nō to-
tum in quolibet est nō dicet̄ albū aut non albū. Albū em̄ dicit̄
aut nō albū nō q̄ totū sit hm̄ōi sed quo plures aut magis pro-
prie pres. Nō aut̄ idē est nō eē in hoc. et nō esse in hoc totum.
Sil̄ at̄ est et in esse ⁊ in nō esse. ⁊ in alijs q̄ fm̄ p̄tradictōnem
sunt. Erat̄ q̄dē em̄ ex necessitate in altero oppositoꝝ. In neu-
tro aut̄ sp̄ totū. Itē in circulo ⁊ sphaera ⁊ om̄ino q̄ in ip̄is mo-
uentur. q̄ accidit ip̄a q̄escere. In eodē loco fm̄ tps̄ q̄dā sunt
et ip̄a et partes. Quare quiescūt siml̄ ⁊ mouebunt̄. Prīmū qui
dem em̄ pres nō sunt in eodē nullo tpe. Postea ⁊ totū mutat̄
sp̄ in alterz̄. Nō em̄ eadē est ab ip̄o. b. ⁊ c. et alioꝝ vnoquoq̄ si
gnoꝝ. nūi sicut̄ musicus hō ⁊ hō. q̄ accidit. Quare mutat̄ sem-
per alterā in alterā ⁊ nequaq̄s quiescet. Eodem aut̄ modo est ⁊
in sphaera. et in alijs que in ip̄is mouentur.

Queritur Vt̄ cōtingat̄ aliquid moueri. **Arguitur**
q̄ nō. sex ratiōibus zenonis quaz̄ quatuor p̄ce

Physicorum

dunt de motu locali recto. quinta de motu ad formam. sexta de motu circulari. prima est si possibile esset aliquid moueri de loco ad locum prius pertingeret ad medium spacij quod ad terminum et prius ad medium medij quod ad medium et cum spacium sit diuisibile in infinitum oporteret mobile infinitas partes pertransire sed hoc est impossibile. igitur etc. Secunda est. si aliquid posset moueri de loco ad locum sequeretur quod velocissime motum nunquam attingeret tardissime motum et sequens est falsum. et patet et sequentia. quia ponatur velocissime motum in principio alicuius spacij et tardissime motum in medio et simul incipiant moueri. cum ergo velocissime motum non perueniat ad illud medium nisi in tempore cum peruenit ad illud punctum vel ad huc ubi est tardissime motum vel in aliquo puncto anteriori si sit ad huc ubi cum etiam prius esset sequitur quod deuit et tamen ponebat si incepisse moueri si vero sit in aliquo puncto anteriori cum velocissime motum a medio ad illud punctum non perueniat nisi in tempore argueret ut prius. quod velocissime motum non potuit attingere tardissime motum. Tercia ratio nihil mouet dum est in loco sibi equali si sagitta que maxime apparet moueri in quolibet nunc tempore est in loco sibi equali. quod non mouet nec sicut quodcumque mobile. Ista rationem nominat seno achille. quod sicut achilles erat fortissimus in bello. ita sibi videbatur quod ista ratio fortissima erat ad eludendum motum non esse. Quarta est. si possibile esset aliquid moueri sequeretur quod tempus duplum esset equale dimidio prius est falsum et patet prima sumendo tres magnitudines equales unam descendente que sit. a. a. a. et duas contra se motas equali velocitate et si incipiant moueri quare una sit. b. b. b. et alia. c. c. c. et ponatur principium magnitudinis b. supra medium magnitudinis a. et principium magnitudinis c. supra idem medium et supra principium magnitudinis b. Tunc arguitur sic. cum principium magnitudinis b. peruenit ad terminum magnitudinis a. transiit totam magnitudinem c. et solum transiit medium magnitudinis a. et crescente magnitudinis c. est duplum ad tempus in quo transit medium magnitudinis a. et transit magnitudinis c. est duplum ad tempus in quo transit medium magnitudinis a. Et tamen non eodem tempore hec duo pertransiit. ergo tempus duplum est equale dimidio. Quinta ratio. si possibile esset aliquid moueri ad formam puram de non albo ad album cum illud quod mouetur quando mouet sit in neutro terminorum sequeretur quod inter non album et album oportebit dare medium et sic erit medium inter contradictoria quod est impossibile. Sexta ratio illud non mouet locale quod se est in eodem loco si corpus circulare ut celum se est in eodem loco ergo non mouet ergo nihil contingit moueri. In oppositum arguitur auctoritate omnium naturalium. Sciendum primo. quod postquam philosophus determinauit de diuisione motus status et heris et de infinitate ipsorum. Nec sequenter circa predicta remouet aliquos errores antiquorum circa motum. quod ex pre-determinatis possunt reprobari et primo soluit rationes zenonis negantis motum esse. Secundo probat quod non contingit impossibile moueri contra democritum quod posuit atomalia moueri. Tercio ostendit quod nulla mutatio est infinita contra eradicum ponente omnia se moueri. Sciendum secundo. quod ut dictum est in primo libro illi naturales dicuntur qui non negant motum esse. quod motum esse supponitur in scientia naturali tanquam principium. ideo contra negantes motum non habet physicus arguere tamen rationes eorum potest soluere si principia accipiat

Sextus liber

ceptant. vñ isti negantes motū distinguūt duplicia entia. scz vera z appa-
rentia tm̄. dicunt ergo motū esse de apparentibz. Et q̄ sensus iudicādo
aliquid moueri decipit s̄z isti fallunt. qz supposita debita dispositōe sen-
sus debita dispositōe medij z sensibilis et debita applicatōe sensibilis ad
sensum iudicio sensus de p se sensibili credendū est imo q̄rere rōnem vbi
sensus p̄bet experimentū suppositis illis circūstātijs est infirmitas et debi-
litas intellectus cū q̄ suppositis illis circūstātijs sensus iudicet aliqd̄ mo-
ueri sequit̄ q̄ motus ē z hec ē conclusio respō sua q̄ nō indiget alia p̄batōe.

Ad rōnes An̄ oppositū. Ad p̄mā d̄z. q̄ magnitudo ē in-
finita fm̄ potētā diuisionis. s̄z tñ ē finita fm̄ ac-
tum z similit̄ trāsitur temp̄e infinito fm̄ potētā diuisionis s̄z tamē si
nō fm̄ actū ideo ad hoc q̄ aliqd̄ moueat̄ de loco ad locū nō oportet q̄
pertransit̄ infinita in actu. qz inter extrema alicuius magnitudinis non
sunt infinita media in actu sed potētia tm̄ z similit̄ dicitur. Ad sc̄dā
qz p̄cedit supponendo q̄ inter duos terminos alicuius magnitudinis
sunt infinita p̄cta intermedia in actu nec illud supadditū de velocissime
moto aliqd̄ affert̄ frutis in ista rōne sed solum addit̄ ad admiratōem
inducendā. Ad terciā p̄ceditur q̄ mobile in quolibet nūc est in loco
sibi equali sed nō seq̄tur q̄ quiescat. qz in nunc nō est motus neqz quies
seq̄tur etiam q̄ non moueat̄ in toto tempore. qz ad hoc q̄ aliqd̄ moueat̄
in toto tpe sufficit q̄ moueat̄ in qualibet p̄te t̄pis nūc aut̄ nō est tempus
nec p̄s t̄pis. qz t̄ps nō cōponit̄ ex ip̄is nunc nec ip̄a nūc sunt actu in tpe.

Ad quartā d̄z q̄ crescente magnitudine crescit t̄ps supposita equali
velocitate z ceteris paribz sed sic nō est in p̄posito. qz sunt ibi due magni-
tudines more p̄tra se inuicē et terciā est quiescens. mō regula est. q̄ si ali-
qua duo p̄tra se inuicē moueant̄ citius in duplo se inuicē ab solunt̄ q̄ si
vñ moueret̄ altero q̄scente. Ad q̄ntā d̄z q̄ mobile dū mouet̄ nō ē fm̄
se totū in aliquo termino z. qz tamen om̄e quod mouetur est diuisibile
fm̄ vnam p̄tem est in vno termino z fm̄ aliam in alio. Aliter tamen solū
uit̄ p̄tus in octauo dicens. q̄ in mutatōe ad formam que est inter extre-
ma immediata instans mutatōnis attribuendū est posteriori passiōi.
id est termino ad quem sicut in mutatōe fm̄ substantiam dum res ge-
neratur est et dum corrūpitur nō est. Sed in generatōe fm̄ quid vt cū
aliquis mutatur de nō albo in album. si p̄sideretur talis mutatio sub ra-
tione mutatōnis et nō motus etiam instans mutatōnis debet attribui
posteriori passiōi tamen qz talis mutatio realiter est motus et est inter
p̄traria inter que est medium ideo quod mutatur in tali mutatōe dum
mutatur realiter est in medio inter terminum a quo z terminum ad que
quod q̄dem medium p̄cipat̄ rōdem vtriusqz extremoz. Ad sex-
tam dicitur q̄ celū fm̄ se totum non mutat̄ locum subiecto sed rōne.
tm̄ quibet p̄s ei⁹ subiecto z rōe mutat̄ locū nō q̄dē locū totū s̄z p̄tis.

Stentis aut̄ his dicimus. q̄ impartibile non p̄tingit
moueri. nisi p̄ accidens vt corpe moto aut magnitudi-
ne in qua est sicut vtriqz erit quod in nauī mouet̄ a nauī

Physicorum

vis motu. aut pars totius motu. Impartibile aut dico quod
est fm quantitate idiuifibile. Et nanq; partiu motus. alii sunt
fm q; partiu. 7 fm q; totius motus. Videbit aut in sphaera ali
quis maxime differentia. Non em eadem erit velocitas eoru
que in xtra centru sunt. et que extra et que totius. sicut no vnus
existente motu. Sicut igitur diceba. sic quidem contingit mo
ueri impartibile. sicut in navi sedens navi eunte. Per se autez
no ptingit Mutetur igit ex. a. b. in b. c. siue ex magnitudine
in magnitudine siue ex spe in spem. siue fm ptradictionem: Te
pus aut sit in quo pmo mutat in quo est d. Ergo necesse e ipm
fm q; mutat ipm in a. b. esse. aut in. b. c. aut aliquid quide hu
ius in hoc aliu vero in altero. Omne em quod mutat sic se ha
bit In vtroq; quidem igitur no erit aliqd ipius pnbile em vtr
q; esset. At vero neq; in. b. c. mutatu em erit pcessum est at mu
tari. Relinquit igitur ipm in a. b. esse fm q; mutat tempus q;
esset ergo in eodem igitur esse per tempus quoddam quiesce
re est: Quare no ptingit impartibile moueri. neq; omnino mu
tari. Solum em sic esset ipius motus. si tempus esset ex ipis
nunc Semp em in ipo nunc est motu esse et mutatu. Quare
moueri qd nequaq; est. motu aut esse semper. Hoc aut q; im
possibile sit ostensum est. neq; em ex ipis nuc tempus. neq; li
nea ex ipis punctis. neq; motus ex momētis est. Nihil em ali
ud facit hoc dicens. aut motum ex indiuifibilib. sicut si tem
pus ex ipis nunc aut magnitudinem ex punctis. Amplius
aut ex his manifestum. q; neq; punctum. neq; aliud indiuifi
bile vllum contingit moueri: Omne em quod mouetur. impo
ssibile est prius maus moueri ipius q; aut equale aut minus
Si igitur hoc manifestu quia et punctu minus aut equale mo
uebitur priu. Quonia aut indiuifibile est. impossibile est mi
nus moueri pms Equale ergo ipi Quare erit linea ex pūctis sp
em per equalem motuz omnem lineam pūcti mensurabit. Si
aut hoc impossibile est. 7 moueri indiuifibile impossibile e. Am
plius aut si omne in tempore mouetur in ipo nunc nihil omne at
tempus indiuifibile erit vtrq; aliquod tempus minus quolibz
eorum que mouentur. in quo mouetur quantu ipm motu est.
Hoc qdem em erit tempus in quo mouetur. propter id que d

Sextus liber

mouetur esse in tempore. Tempus autē omne diuisibile esse ostēsum est prius. Si igitur punctū mouetur erit aliquod temp⁹ minus in quo ipsum motū est. sed impossibile est. In minori em̄ necesse est minus moueri. Quare erit diuisibile in minus indiuisibile. sicut et tempus in tēpus. Solūmodo em̄ mouetur impartibile et indiuisibile si erit in ipso nūc possibile moueri a thomo. Eiusdem em̄ ratiōnis est in ipso nūc moueri. et indiuisiū aliquod moueri. Mutatio autē non est neq; vna infinita. Omnis em̄ erat ex quodā in quoddā. et que est in contradictione et in contrarijs. Quare eorū que sunt in contradictione affirmatio et negatio terminus est. vt generatiōnis quidem esse. corruptiōnis autē non esse. Eorum autē que sunt in contrarijs contraria. hec em̄ vltima sunt mutatiōnis. quare et alteratiōnis omnis. Ex contrarijs enim quibusdam est alteratio. Similiter autem augmenti et decrementi. Augmentū quidē terminus est. qui est in propria naturam perfecte magnitudinis. Decrementū autē que est ab hac remotio. Loci autē mutatio sic quidem non erit finita. Non em̄ omnis in contrarijs est sed quantū. quod impossibile decisum esse eo qd nō contingit decisum esse. Multipliciter em̄ dicitur impossibile nō em̄ contingit sic impossibile decidi. neq; omnino impossibile factū esse fieri neq; mutari. impossibile contingit vtiq; mutari i qd impossibile ē mutari. Si qd fertur mutari in aliqd. et possibile ē mutari. qre nō infinit⁹ mot⁹. neq; fertur infinito. Impossibile ē em̄ transire ipsum. Nō qdē igit sic nō sit infinita mutatio vt nō finiat termin⁹ manifestū est. Si sic contingit. vt et tpe sit infinitus idē existens et vnus considerandū est. Nō vno qdē em̄ facto nihil fortassis prohibet. vt si post loci mutatiōem alteratio sit. et post alteratiōem augmentū. et itez generatio. Sic em̄ sp̄ qdē erit tpe motus. sed non vnus propter id qd non est vnus ex omnibus. vt autē fiat vnus nō contingit infinitū esse tempore pter vnum. Dic autē est vnus scz circulatio.

Queritur Vtq; impabile possit moueri. **Arguit** qd sic. qz puncta s̄z indiuisibilia et tū mouent motus corporib; in q̄b; sunt et similiter albedo nigredo et anima rationalis. ergo impabile pot moueri. **Secūdo** sic. Intellect⁹ noster mouet de ignozātia ad scientiam et voluntas de vicijs ad virtutem et tamen indiuis

Physicorum

biles igitur etc. In oppositum est plus in terru. Pro responsione
Sciendum primo. q. postquam plus remouit errorem Zenonis soluendo ra-
siones eius. Consequenter procedit contra democritum ponere athomom-
moueri et demonstrat impossibile non posse moueri. Et deinde procedit con-
tra eracritum qui ponit corpora physica esse in continua transmutatione ostē-
dendo nullam mutationem esse infinitam. Sciendum secundo. q. aliquid dicitur
moueri dupliciter. vno modo per se primo ut dicitur corpus physicum. Alio
modo per accidens et hoc dupliciter. vno modo aliquid mouetur per accidens quod tamen
natum est per se moueri ut pres integrale alicuius corporis. Alio modo aliquid
mouetur per accidens quod non est natum moueri per se ut albedo nigredo et cetera
qualitares et forme siue substantiales siue accidentales ut linea superficies
et puncta et alia huiusmodi quaeque non sunt corpora physica vel pres integra-
les eorumdem. Et secundum hunc modum per accidens dicitur plus. q. ignibile potest
moueri et de isto modo non est hic adpositum sed debet intelligi de impri-
bili secundum quantitatem. ut sunt punctus et unitas et non de impribili secundum speciem
sicut est aer quod non est diuisibilis in pres specie differentes et similiter alia cor-
pora simplicia quae talia indiuisibilia possunt per se moueri. Quod est per
ma. Improbabile secundum quantitatem non potest per se moueri sed bene per accidens. prius
mouetur plus et aliter. primo si ignibile possit moueri tunc moueatur ex
a. b. in b. c. vel igitur cum mouetur est totum in a. b. vel totum in b. c. vel huiusmodi
in a. b. et prae in b. c. non potest dici tertium. quia sic indiuisibile esset diuisibile.
nec secundum quod diuisibile secundum se totum est in termino ad quem non plus mouetur
quod motus est. nec primum quod diuisibile secundum se totum est in termino a quo non diuisi-
mouetur sed quiescit nec dicitur in proposito. An a. b. et b. c. capiantur ut loco distan-
tra in motu locali vel in quantitate ut in augmento et decremento vel ut qua-
litates ut in alteratione. quia in omnibus sicut ratio procedit. Secunda ratio impossibile
est in motu locali mobile prius transire equale quam minus et maius se quam equale
sed indiuisibile non potest transire minus se quia iam esset diuisibile. Et si moueatur lo-
caliter pertransibit sibi equale ut si moueatur per aliquam totam lineam motus erit
equalis lineae quia mensurabitur totam lineam per puncta indiuisibilia et per duas lineas
erit posita ex indiuisibilibus quod prius improbatum est. igitur etc. Tertia ratio
est. de quod mouetur in tempore mouetur sed in omni tempore in quo aliquid mouetur est dare
minus in quo minus mobile prius pertingit ad aliquid signum quam ipsum totum
supposita equali velocitate. sicut videmus praeter alicuius rotam prius peruenire
ad aliquid signum quam ipsum totum et sic si indiuisibile moueatur erit dabile aliquid
minus ipso quod prius pertingit ad terminum quam totum et sic erit aliquid minus me-
nimo quod impossibile est indiuisibile per se moueri. nec potest dici quod moueatur in nunc
quia oporteret tempus ponere ex ipsis nunc et motum ex momentis quod prius
improbatum est. Secunda pars satis patet ex dictis ex secundo notabili sed circa
opinionem Eracriti est. Primo sciendum. q. aliqua mutatio potest dici in
nita dupliciter. vno modo secundum speciem quia scilicet non est inter terminos determinatos quia
motus capit speciem a termino ad quem. Secundo modo potest dici infinita secundum tempus et
hoc dupliciter. vno modo quia vna et eadem mutatio numero sit infinite durationis
Alio modo quia mutatio sit infinita secundum continuam successione plurimum mutationum di-
stantiarum aut secundum speciem aut secundum numerum. Sciendum secundo. q. duplices sunt
mutatores. quod sunt ad formam ut ille qui sunt ad substantiam quantitate et qualitate.

Sextus liber

earem. Alię sunt mutationes ad vbi z hec differunt inter se. qz ois mutatio ad formā est inter terminos p̄rarios fm naturā cū sit inter cōtraria vel p̄radictoria simpliciter z in motu locali repitur maxīma distātia fm naturam inter terminos motus vt in motibz grauiuz z leuium. ideo ibi est cōtrarietas simpliciter sed in motu voluntario z violento non reperitur maxīma distātia simpliciter inter terminos illozū motūū sed solum fm qd fm q̄ mouens nō vult aut nō potest mouere ad maiorē distāciam. ¶ Conclusio prima. Omnis mutatio ad formā est finita fm speciem. p̄ter. qz omnis talis est inter cōtraria vel p̄radictoria simpliciter. sed cōtradictio vel cōtrarietas sunt inter determinatos terminos et non inter quoscūqz indifferenter ideo omnis mutatio ad formam est finita fm specie z per idem mediū sequitur q̄ est finita fm durationē. q̄a inter contraria vel p̄radictoria est maxīma distātia. ergo est finita.

¶ Conclusio secūda. Impossibile est motus locales naturales esse infinitos fm spēm vel durationem. p̄batur sicut p̄cedens qz quilibet talis motus est inter cōtraria vel cōtradictoria simpliciter z fm naturam.

¶ Conclusio tertia. Impossibile est aliquem motum localem esse infinitū fm speciem siue fm durationem loquēdo de vno motu in numero sine reiteratōne p̄ter. quia si aliquis talis esset infinitus nunq̄ mobile haberet mutatum esse sed quod impossibile est factum esse impossibile est fieri qz factum esse est finis ipsius fieri. modo si finis est impossibilis ea que sunt ad finem sunt impossibilia igitur zc. ¶ Conclusio quarta. Mutatōnes possunt esse infinite fm t̄ps per successionem pluriū mutationum siue fm speciem distinctarum vt generationes z corruptiones siue fm numerum vt in circulatione celesti vni succedit alia tamen nulla circulatio vna est infinita nec aliqua generatio vna aut corruptio et sic de alijs. Ista conclusio satis nota est ex ante dictis et etiam notificabit in sequentibus.

Ad rationes Ante oppositum Ad primam dicitur q̄ soluta est ex dictis Ad secundam dicitur q̄ ibi sunt motus metaphorice dicti et hic intelligitur de motu phisico. Et hoc de questione z p̄ sequens de sexto.

¶ Et in hoc finitur sextus liber physicozum

Septimus ostendit vnum primum fore motum
Comparat et reliquos omnes sub eo situatos

¶ Mane aut quod mouetur. necesse est ab aliquo moueri. Siquides igit in ipso nō habet principium motus. manifestum q̄ ab altero mouet. aliud em̄ erit mo